

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyrri
KÄRCHER trýstspularum
til ídnað.

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Vit umvæla eisini

**Sveisi- og
trygdarútgærð
til skip**

petur & petur • 320870

P/f Sveisingahandilin
Mykinesgøta 8
Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 311909 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

Aftur á slóðina hjá "Egil Reyða"

Síða 14

Aftaná 50 ár
hava bjargaðu fiski-
menninir verið aftur á staðnum

Køllskipanir til skip, ídnað & handlar
Hitapumpur · Prosjektering · Montering

SUNWELL

deepchill™
Sunwell Deepchill™
is-skipan
- ein góð iløga

Royndir vísa, at góðskan á
fiskinum er munandi betri
við greytisi enn við vanligum ísi

ELECTRIC

Hoyvíksvegur 53 · tel 35 12 20 · www.im.fo

Fiskimannakonan Hanna:

Fekk ferðaboð til Auschwitz!

Síða 9

Annar partur av forvitnisligu Holocaustsøguni
hjá Honnu Ben Yami. Hon var ávegis í
deyðstokið. Tá kemur ein eingil...

**Rækjumálið: Her
lades alt háð ude!**

Aftur eitt "gott" dømi um
politisku skipanina. Síða 2

Jødar í Svínøi

Vit hava hitt ungar ortodoksar
jødar í Svínøi.

Síða 4

**Hví ikki fáa nyttu úr
írska veiðutjóvinum?**

Síða 5

Vitja Stóra Bretland

Aberdeen úr

1800,-

Edinburgh úr

1770,-

London úr

2030,-

(Báðar vegir íroknað ferðaavgjald - uttan avgreiðslugjald)

Tel 352 900

Tel 312 600

Tel 340 000

Tel 456 363

ATLANTIC AIRWAYS

www.flyfaroe.com

Rækjumálið: "Mens græsset gror dør horsemor"

Her er talan um eitt danskt orðatak, sum verður brúkt, tá eitt mál fær eina so drúgva viðgerð, at viðkomandi, sum skal bjargast, er deyður áðrenn málsviðgerðin er lokin.

Hetta orðatak hóskar sera væl til politisku viðgerðina av rækjumálinum, nú vit hoyra, at henda veiðan nærur er farin í søguna, samstundis sum politiskar samtyktir á økinum

als ikki eru settar í verk.

Gongdin í stuttum
Her skal gerast ein stuttur samandrátur av gongdini í málinum.

Henda samgongan tók við fyrri hálvum øðrum ári síðani. Ein setningur var at gera eina roynd, sum skuldi bjarga rækjuflotanum. Eitt tað fyrsta, sum samgongan gjørdi, var at seta eina nevnd við al-

mennum og vinnuligum umboðum at gera eitt tilmæli til landsstýrismannin í fiskivinnumálum um, hvussu hetta kundi gerast.

Arbeiðið í nevndini gekk skjótt, og tilmælið varð handað landsstýrismanninum í mai 2004. Men so steðgaði upp, og einki gekk skjótt longur. Ikki fyrr enn út á heystið í fjør hevði landsstýrismaðurin í fígjarmálum fingið upp í lag at gera eitt uppskot um rækjuflotan at leggja fyrri tingið.

Men hetta uppskotið varð steðgað av lógmannsskrivstovuni, sum metti tað at vera í stríð við stýrisskipanarlógina. Henda meting er gjølla viðgjørð her í blaðnum. Men niðurstøðan er heilt greið, at hetta var ein roynd hjá lógmannsskrivstovuni at avmarka føroyska avgerðarætt. Og hetta er gjørt á einum sera grunnum grundarlagi, sum serfrøðingar eisini hava víst á.

Nú hendi so tað, at lógmaður setur ein politiskan bólk, sum fekk 4 vikur at koma við eini aðrari loysn. Bólkurin nýtti 3 mánaðir, m.a. tí hann setti eitt danskt val fram um bjargingina av føroyskum vinnulívi.

Ósvaraði spurningurin: Var uppskotið í stríð við stýrisskipanina? Men loksins var eitt uppskot lagt fram á ting, sum í grundreglunum var sama uppskotið, sum lógmannsskrivstovan hevði steðg-

að. Men nú var eingin forðing hagani, og eingin frágreiðing er fingin um, hví uppskotið nú skal vera borðbart, tað hetta ikki var galdandi bert fáar mánaðir frammanundan.

Tann 14. mai verður uppskotið um "gjald til rækjuflotan" samtykt – eitt ár eftir, at landsstýrismaðurin hevði fingið umrødda álit.

Í meðan er støðan hjá rækjuflotanum munandi versnað. Henda nýggja lógin kundi kanska verið ein andahjál, til støðan møguga kom at batna m.a. við hækkaðum prísnum.

Men síðani lógin varð samtykt, eru manningarnar á fyra rækjuskipum uppsagdar og skipini lögð, tó er eitt skip enn eftir í vinnu, hóast tað eisini koyrir tungt. Men enn er ikki eitt oyra útgaldið til skipini – 3 mánaðir eftir, at lógin er samtykt.

Fíggingin kann bíða? Og nú kemur fram, at frágreiðingin er tann, at fiskimálaráðið hevur ikki fingið upp í lag at útvega fíggingina til lógina í løgtinginum, hóast hetta bert skuldi verið ein formality. Samtykkir løgtingið eina lóg, sum krevur játtan, má tað sjálvsagt eisini játta peningin. Hin orsök er, at enn er eingin kunngerð gjørd fyrri umsitingina av lógini.

Tað er óneyðugt at siga, at sjálvandi skuldi játtanin verið fingin í rættlag saman við sjálvari lógini, og tá

skuldi eisini kunngerðin verið klár.

Ein kann bert taka seg til høvdið eftir at hava hoyrt landsstýrismannin í útvarpinum úttala seg um hetta mál. Meðan umrødda nevnd skuldi arbeiða skjótt, tí málið hastaði, sær landsstýrismaðurin ongan trupulleika í, at bíðað verður eitt hált ár at útvega fígging til eina samtykta lóg!

Samstundis boðar hann frá, at tað skal ikki verða útgoldin studningur til tey skip, sum máttu geva upp andan vegna hansara drál at fáa tingsamtyktina setta í verk!

Og orskapurin verður fullkomin við ábendingini um, at verður kortini farið ein túr afturat kann studningurin fáast fyrri alt árið!

Undanførslurnar hjá landsstýrismanninum fyrri at hava súltað málið eru eins holutar sum ein soðspón. Sum t.d. undanførslan fyrri ikki at hava vent sær beinleiðis til fígjarnevndina, sum møguleiki er fyrri. Hon var, at hetta hevði hann roynt í einum heilt øðrum máli, men tá varð tað afturvíst av nevndini! Hevði hetta hent í hesum málinum, kundi hann so skylda uppá fígjarnevndini. Tað er ikki so frægt at hann hevur gjørt tað.

Síðvenjan lögð av landsstýrismálanevndini í 1999 Hetta er ikki fyrri vanligan logikk at skilja. Tað er

greitt, at Bjørn av eini ella aðrari orsök hevur drálað við at taka stig til at seta eina løgtingssamtykt í verk. Ella við øðrum orðum hevur hann súltað málið. Hetta vildi við vanligari parlamentariskari mannagongd fingið avleiðingar so ella so. Men tað fær tað ikki. Í 1999 varð tann síðvenjan lögð av landsstýrismálanevndini við Edmundi Joensen sum formanni, at ein landsstýrismaður kundi saktans lata vera við at fremja eina løgtingslóg, sum ikki passaði í hansara kramm. Hetta er beinleiðis í stríð við síðvenju í danska ríkinum annars. Og hetta sjónarmið fekk tingsins undirtøku. So tá hetta kundi lata seg gera tá, hví skal tað ikki kunna lata seg gera í dag!

Víst er hetta ikki øðrvísi enn tað, vit so mangan hava sæð, men sjáldan hava vit sæð eitt so "gott" dømi um, hvussu okkara politiska skipan virkar.

Vit skulu harvið ikki siga, at hetta uppskotið hevði bjargað hesum arbeiðsplássunum. Men her hevði í hvussu er verið talan um eina roynd, so eingin kann siga aftaná, at einki varð gjørt.

Hetta hendir meðan framvegis verður tosað um 2015-viðtáningina. Spurningurin er um vit yvirhøvur eru komin longur enn til 1915.

Jú, sanniliga fyrri at taka til eitt annað tiltak á donskum: Her lades alt háð ude!

100% tryggjeika?

Tí velja fleiri og fleiri maskinmeistarar Mobil smyrjoliu!

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mykinesgøta 8, Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 319354 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

petur & petur • 320870

Fiskivinna í Argja skúla

Tað eru skúlar, sum royna at kunna næmingar um samfelagsviðurskipti við at bíða fólk uttanífrá koma at greiða frá nærri

tilskilaðum evnum.

Mánadagin var Óli Jacobsen úti á Argjum, har hann greiddu frá umstøðum hjá fiskimonnum fyrri 8.

flokki.

Tað er sjálvsagt avmarkað, hvussu nógv kann greiðast frá í einum skúlatíma, men FF er væl fyrri

við skrivligum kunningar-tilfari. Hetta er t.d. ársfrágreiðingar hjá blaðnum, og so FF-blaðið, sum eisini gevur eina greiða

kunning um fiskivinnu og samfelagsviðurskipti annars.

Næmingar vóru fittir og áhugaðir. Teir spurdu

nógv um ymisk viðurskipti hjá fiskimonnum, og hvør veit: Kanska fer onkur fiskimaður at spyrjast burturúr.

Hesir næmingar vita eitt sindur meira um fisk enn framman undan!

Jóan Jakku í Svínøi 80 ár

Tann 29. august verður ein kendur svínøyingur í Havn – Jóan Jakku Mortensen – 80 ár. Jóan Jakku er ættaður úr Ovasta Húsi. Mamma hansara Anna Katrina Johannesen var ættað hiðani, meðan pápin Elisias Mortensen var úr Húsavík, har tey eisini búði eitt skifti, áðrenn tey flutti til Svínøiar.

Jóan Jakku er føddur í 1925, og hann vaks upp í eini liviligari bygd full av virksemini. Her var nógv arbeiði. Millum onnur skip landaði "Polo" her, og væl lá fyrri at turka fisk í Svínøi, so fløt hon er.

Her var Hjalmar Hátún lærari, og hann lærði børnini nógv – eisini handligt. M.a. lærði hann børnini at svimja, og her lá eisini væl fyrri hjá Jóan Jakku.

Tá kríggið kom, var Jóan Jakku komin til tann aldurin at hann kundi fara til skips, men tá slapp eingin so ungur maður við nøkrum skipi. Men hetta var ikki tann stóri trupulleikin í Svínøi, tí her var so nógvur útróður, og nógv var at fáa. Hetta var tó eitt sindur strævið, tí avreitt varð inni í Sundi, hagani fiskurin varð fluttur til Klaksvíkar og koyrdur umborð á skip, sum fór til Bretlands við honum. Onkuntíð fóru teir tí inn í Sund við fiskinum hjá fleiri bátum, og lætti hetta nakað um.

Jóan Jakku var millum teirra, sum sá jólaskipið fara í desember 1941. Teir stóðu nógvir á Svínøiar-eiði og eygleiddu skipið í tess deyðskampi. Einaferð kemur eitt grovt æl, og tá tað klárar í aftur, er skipið horvið. Jóan Jakku fer saman við øðrum heim í bygdina. Har hoyra teir, at tað er frætt í telefonini av Kirkju, at ein flaki við nøkrum av manningini var á veg móti Svínøiar-eiði. So avstað aftur, men var flakin koppaður og menninir druknaðir. Tvey lík skolaðu uppá land í Svínøi.

Í 1944 fór Jóan Jakku til Íslands at rógva út frá Norðfjørðinum saman við íslendingum. Hann fór yvir við "Royndini Fríðu". Siglt var skjótt og hildið

Anna Lena og Jóan Jakku heima í Svínøi.

Jukim, annar kendur svínøyingur í Havn, er komin inn á gólvið at fáa pannukøkur frá Annu Lenu. Ortodoksi jødin David er komin inn at hoyra hvat Jukim veit um jødar í Mykinesi.

Ikki verður nógv gjørt fyrri at lætta um tilveruna á smærru plássunum. Her verða oljutunnur lossaðar í Svínøi.

var, at betri var at sigla skjótt fyrri at sleppa undan minum. Jóan Jakku dæmdi sera væl í Íslandi. Hann kom heim – saman við øðrum – við "Mjóvanes", sum hevði fiskað sild í Íslandi. Tað var so nógv fólk umborð, at fleiri máttu sova í lastini. Teir komu eisini at merkja, at teir sigldu vandasjógv. Eina ferð sprakk ein mina undan skipssíðuni, meðan teir sigldu. Hevði hon brostið, kundi hetta blivið størsta vanlukka undir kríggnum, tí 30-40 mans vóru umborð.

Í 1946 fer Jóan Jakku til skips við "Carlton" hjá Jóan Jakku á Viðareidi við Esmar Jacobsen, soni hansara, sum skipara.

Einaferð vóru teir ásigldir av enskum trolara, sum sigldi beint inn á síðuna á teimum. Men tibetur hendi eingin mannskaði.

Í 1947 fer Jóan Jakku við "Atlantsfarinum". Jógvan Isaksen, Billu Jógvan, var skipari. Teir royndu undir Íslandi, og hetta var tiltikna árið, tá gosfjallið Hekla fór at goysa. Hetta merktu føroyskir fiskimenn nógv til, tí javnan var dust á dekkinum. Hetta var dust sum kom av gosinum.

Teir royndu ikki langt frá Vestmannaoyggjunum og Jóan Jakku minnst, at teir fóru uppá Heimey, og tá sóu teir hvussu tað goysti úr Heklu.

Í 1948 fór Jóan Jakku við "Svínøiar Bjarna". Teir vóru bæði til ísfisk og saltfisk. Hetta var ein roynd hjá svínøyingum at fáa sær trolara eins og hjá so nógvum øðrum bygdum. Teir, sum gingu undan, vóru brøðurnir Hans og Henry Mellemsgaard. Tað gekk teimum, sum við øðrum trolarum av sama slagi aftaná kríggið. Væl at byrja við og Jóan Jakku letur væl æt, at hann var ein óførur siglari. Jóan Jakku minnst eisini, at teir fingi óforan prís hetta árið. Trolarin endaði sum "kríggsskip" undir læknastríðnum í Klaksvík í 1955, júst fyrri 50 árum síðani.

Í 1949/50 fór Jóan Jakku á skiparskúla, og í 1950 var hann við "Svín-

oynni" sum bestimaður við tí kenda skiparanum Jákupi hjá Jensi. Hann átti skipið saman við Jens Klæmint Isaksen. Jóan Jakku sigldi nakað aftaná hetta. Síðsta skipið, hann var við, var "Norðlýsið".

Í 1953 giftist Jóan Jakku við Onnu Helenu, sum er hálvur svínøyingur. Hon er dóttir Elsebeth Malenu hjá Garða Petur í Svínøi og Sámali í Gong í Havn. Og tá búsettist Jóan Jakku eisini í Havn. Hann fór fyrstu árin at arbeiða hjá sváginum Peturi í Gong, og seinni fór hann at múra, eftir at hava gingið fleiri vetrar á tekniska skúla. Og tað er sum múra, at vit eru mong sum kenna hann. Tað eru mong prýðilig tún sum eru minni um hann ymsa staðni, eisini hjá tí sum skrivar hesar reglur. Snøgt og vælgiørt er tað, sum hann hevur latið úr hondum.

Men Jóan Jakku hevur tó ikki gloymt Svínøi. Hann eigur framvegis húsini, og tá tað liggur fyrri, eru tey bæði javnan har úti, serliga á sumri. Og her er Jóan Jakku ein sonn bygdamynd. Er hann í bygdini er hann altíð virkin á ein ella annan hátt.

Tað er eisini ótrúliga stuttligt at koma til Svínøiar, har eg kenni meg sum heima í nógvum av húsunum.

Og eru tey bæði Jóan Jakku og Anna Lena har úti, so verður eisini farið inni á gólvið hjá teimum. Henda møguleika hevði eg so aftur fyrst í august. Og blíð og fryntlig eru tey bæði, og tað er ein serligur hugni inni hjá teimum. Jóan Jakku er skemtunarsamur og dugur væl at siga frá. Og pannukøkurnar hjá Onnu Lenu gliðu væl niður hendan dagin.

Tey bæði eiga 5 børn, Helga, Atla, Ragnar, Elisabeth og Sóley. Tey hava eisini fingið 12 barnabørn og 2 langabba-og ommubørn.

Vit ynskja tykkum báðum hjartaliga tillukku við hesum stóra føðingardegnum hjá Jóan Jakku.

Óli

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69
ella send eitt fax á 31 87 69

gevvur
MEIRI
MINNI

SENDIMAÐUR TIL SENDISTOVU
FØROYA Í KEYPMANNAHAVN

Starv sum sendimaður í Sendistovu Føroya í Keypmannahavn er leyst at seta frá 1. oktober 2005 ella so skjótt sum til ber. Freistin at søkja er mikudagin 31. august 2005. Sí nærri á www.tinganes.fo undir størv.

Ortodoksir jødar í Svínø

Átrúnaðarlaga víkir Svínøggjin ikki so nógv frá øðrum støðum í Føroyum. Har eru tey flestu kirkjufólk. Brøðrasamkoman er eisini umboðað har, og hevur eisini ein lítlan sal. At virksemd er avmarkað samsvarandi minkingini í fólkatálinum er so ein onnur søk.

Men fyrst í august mánaði var tað eitt sindur øðrvísi átrúnaðarlaga sæð. Tá vóru fyra ungir ortodoksir jødar í oynni nakrar dagar.

Vit vóru tilvildarlaga har úti ein av teimum døgnum og komu á prát við hesar ungur dreingirnar. Teir komu úr London og búgva í tí sokallaða Golders Green býarpartinum, har nógvir jødar eru. Teir vóru á eini rundferð, sum eisini førði teir til Føroyar, har teir hava verið ymsa staðni. Úr Føroyum fóru teir til Noregs, og teir skuldu eisini nakrar dagar til Svalbards, síðan til Finnlands og so heim aftur, har skúlagongdin bíðar. Teir vóru 21 ára gamli David, sum lesur til lækna, tann somuleiðis 21 ára gamli Simon, sum er teldumaður, og so teir báðir 17 ára gomlu navna-felagarnir Jonathan og Jonathan, sum ganga í studentaskúla.

Tað var sera áhugavert at hitta hesar fyrrarnar. Serliga var prátað við tann prátingarsama David. Her fekt eisini váttað, at jødar er ikki bert jødar. Stórir munur er á t.d. verðsligum jødum, sum ikki eru so nógv øðrvísi enn verðslig kristin, og so teir meira ella minni religiøsu jøðarnir. Og so valdast eisini hvaðani í heiminum teir koma.

Abbi David kom upp-runliga úr Irak, meðan

Ortodoksir jødar í Svínø. F.v. David, Simon, Jonathan og Jonathan.

flestu jødar annars koma úr Europa og Amerika. Hesir báðir bólkar mynda hvør sína meinigheit, har munurin sambært David var sum millum katolikkar og protestantar, men teir eru kortini bestu vinir. Annars er omma David týskur jødi, men hon slapp úr Týsklandi í 1938, og varð harvið bjargað, og hon slapp undan somu lagnu, sum Hanna Ben Yami, sum vit hava frágreiðing frá her í blaðnum.

Hesir fyra eru sum sagt ortodoksir jødar. Tað eru umleið 300.000 jødar í Bretlandi. Av teimum eru einir 15% ortodoksir. At

teir eru ortodoksir sást fyrst og fremst við, at teir bóru kalot á hövðinum og vóru í serjødiskum klæðum. Meðan vit onnur taka hattin av hövðinum, tá virðing skal vísast Gudi ella øðrum, so er tað mótsatt hjá ortodoksum jødum. Teir hava á hövðinum fyrri at vísa virðing, og hetta er orsøkin til, at teir hava kalottin. At teir vóru ortodoksir merktist serliga hendan leygardagin, sum er jødiskur sabbatur. Júst hesin sabbaturin var serliga heilagur, tí tað eisini var fullmáni.

Kunnu ikki tendra ljós sabbatin Sabbatin kunnu ortodoksir jødar einki "ónyttugt" gera. Tá skal tíðin bert brúkast til at biðja, lesa í heilagu skriftunum og annars at slappa av.

Fyrsta ábendingin um, at hetta eru reglur, sum veruliga verða yvirhildnar, sást, tá David var biðin um at geva okkum sín teldupostbústað. Nei, hann kundi als ikki skriva nakað sum helst, tí tað var sabbatur. Men hann kundi siga hana munnliga, so trupulleikin kundi loysast tann vegin. Teldupostbú-

staðurin skal m.a. nýtast til at senda David eina enska týðing av frásøgnini hjá Honnu Ben Yami, sum hann var sera áhugadur fyri.

Tá sabbatur er, er ikki loyvt at ferðast t.d. við bussi, bili ella á annan hátt, og maturin, sum verður etin, skal vera tilgjørdur dagin fyri. Eg helt meg kunna fanga teir við at vísa á, at teir høvdu so ljósið tendrað inni har teir gistu. Nei, tað var tendrað dagin fyri, og teir kundu ikki slökkja ljósið fyrr enn eftir midnátt!

Eitt annað, sum vísti, at hesir vóru øðrvísi, var maturin. David var inni í einum húsum, har hann fekk boðið pannukøkur. Men hann tordi ikki at siga ja-takk, tí hann fekk ikki trygd fyri, at pannukøurnar vóru tilgjørdar eftir ortodoksum jødiskum matsíði. Hetta merkir m.a., at alt kjøt skal vera halalslaktað, sum merkir, at djórið skal bløða til deyðis. Men tað kundi ikki sigast við vissu, at margarinið í pannukøkunum, sum er djórafeitt, varð tilgjørt eftir hesum reglum. So tað endaði við, at David fekk eitt glas av vatni. Áðrenn hann drakk

tað, tók hann hettuna yvir høvdið og bað eina bøn. Kalotturin lá eftir heima við hús.

Tað eru eisini aðrar strangar reglur fyri lívinum hjá hesum fólki. Eitt er, at tað er ikki loyvt at hava kynsligt samband áðrenn hjúnalagið. Verður hetta kortini gjørt, so kann ein ikki kallast ortodoks, so einfalt er tað.

Men í øðrum førum eru teir ikki so avgjørdir. Teir skuldu ikki njóta nakað sum skaðar likamið. Tí er royking og rúsevni bannað. Men tá talan er um rúsdrekka, kann tað njótast við máta. Tá er tað ikki skaðiligt. Teir ásannaðu tó, at tað kann vera ringt at seta mørk. Ikki minst á Ólavsøku, har teir eisini høvdu verið!

Hóast tað tollyntir Men hóast hetta, so var David meira tollyntur enn roknast kundi við. Tosað varð um afturtøku av jødiskum búsetingum í Gaza-geiranum, sum so nógv rok er um beint í hesum døgum. Høvuðsgrundgevingin fyri at vera ímóti er, at hetta er land, sum er givið jødum av Gudi, og tí eiga teir tað til ævigar tíðir.

Ein kundi so roknað við, at ortodoksir jødar sum hesir hava sama sjónarmið. Men tað høvdu teir ikki. Tað einasta, teir hugsaðu um, var tryggin hjá Ísrael. Kundi henda tryggjast, høvdu teir einki ímóti at geva land fyri frið. Men teir trúðu nú ikki, at just hetta við at fara úr Gaza fer at loysa nakran trupulleika. Allar royndir vísa, at tað nyttar einki at geva víttgangandi kreftum lítla-fingur. Teir gevast ikki, fyrr enn teir hava fingið alla hondina. Og tá ið teir hoyrdu ungar arabarar tosa, skiltu teir, at tað var framvegis arabiskt mál at reka Ísrael í havið. So tað er kanska ikki so lægið, um teir eru varnir.

Her kann verða nevnt, at Menakhem Ben Yami, sum er kendur av okkara lesarum, heldur einki skil vera í at varðveita eina niðurstøting, har tað krevjast 3-4 hermenn at verja hvørt niðurstøting.

Viðvíkjandi kristnum trúboðaravirksemi millum jødar vóru teir ikki tollyntir. Teir hildu, at jødar skuldu hava frið at hava sína trúgv, eins og teir góvu kristnum frið at hava sína trúgv. Men hinvegin høvdu teir ongan trupulleika at samskipta við kristnar jødar.

Annars er David væl skúlaður í jødiskari trúgv. Hann hevur verið 2 ár á Talmudskúla, jødiskum bíbliuskúla, í Ísrael, har hann eisini hevði lært hebraiskt.

Tað er annars ikki nógv vit vita um jødar, sum eru búsettir í Føroyum. Onkur vil vera við, at myrka fólkið í Mykinesi stavar frá jødum, sum hava búsett seg har fyri nógvum árum síðani. Um onkur veit meira um tað, hevði tað verið stuttligt at frætt.

Vit hava útgerðina

- Flóttitrol
- Snurpunótir
- Botntrol
- Aliútgerð
- Rækjutrol
- Annað

VÓNIN

Høvuðsskrivstova:
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 474 200
Telefax 474 201

Tórshavn:
Vestara bryggja 12
100 Tórshavn
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

info@vonin.com - www.vonin.com

Sabbaturin varð nýttur til at lesa í heilagu skriftunum, sum Talmud, mitt í, og eini bók úr gamla testamenti, alt á hebraiskum. Ljósið inni varð tendrað, áðrenn sabbaturin byrjaði, og teir kundu ikki slökkja fyrr enn farið var um midnátt leygarkvøldið.

Tvær havsins dótur:

Brynhild og Aðalbjørg

Nú um dagarnar hittu vit hesar báðar systrarnar – Brynhild Kirk og Aðalbjørg Joensen – í Oyndarfirði. Tær hava í sera stóran mun havt við sjógvin at gera. Pápi teirra var fiskimaður. Hann var nevniliga tann kendi skiparin Justines Eidesgaard. Báðar systrarnar giftust fiskimonnum, og báðar eiga synir, sum hava balst á sjónum, og sum eisini hava verið virknir innan felagsskapir hjá fiskimonnum.

Brynhild er nú nær um 89 ára gomul. Tá hon var 20 ár fór hon til Esbjerg. Hetta var í samband við, at pápin hevði mist skip sítt "Silver Lining", og hann fór til Esbjerg at læra seg at fiska við snurriváð. Brynhild helt, at hon kundi eisini nýta høvið at siggja stóru verð, so hon fór aftan á pápanum.

Men her hendi tað, sum ofta hendir, og sum ein næstan kundi rokna við. Hon hitti ein danskan drong – Sand Kirk, og tey giftust og búsettust í Esbjerg. Sand var fiskimaður, og tá var Esbjerg veruligur fiskivinnubýur. Fyrsta Brynhild kom hagar vóru eini 700 fiskiskip í Esbjerg. Víst vóru tey smærru enn okkara, men tey merkti allan býin. Og nú er fiskivinnan nærum bert eitt eiti, og hetta harmar Brynhild sera nógv. Esbjerg kann ikki vera Esbjerguttan ein fiskiskipafloata!

Kirk-navnið er sera kent í Danmark. Fyrst og fremst frá rithøvundanum Hans Kirk. Hann var systkina-

Brynhild Kirk og Aðalbjørg Joensen.

barn við Sand, og Brynhild kendi hann væl. Hon sigur hann hava verið ein sera dæmligan mann. Hans var kendur sum kommunistur, og undir krígunum var hann ein av teimum, sumuttan lóg og rætt varð tikin og settur í Horserødleguna, tá Hitler legði á Sovjet. Tað er nokk so nógv skrivað um hetta, og niðurstøðan hjá Hans Kirk var, at tá á stóð, var

ikki so nógvur stirðil í teimum, sum kallaðu seg demokratrar.

Mest kendur gjørdist Hans Kirk fyri bók sína Fiskerne – á føroyskum Útróðarmenn. Bókin er um eitt missiónskt fiskimannasamfelag í Jyllandi. Bókin er grundað á veruligar hendingar, og tískil er ættin hjá Sand eisini umrødd í bókini. Umrødda fiskimannasamfelag

setti seg fyrst niður í Harboøre á vesturstrond Jyllands, men flutti seinni inn í Limfjórðin, har nógv sild var at fáa, og hagani flutti Sand til Esbjerg á sínum ungu døgum.

Bókin er filmatiserað og filmurin hevur eisini verið vístur í Føroyum. Hóast høvundurin var kommunistur og tí kanska ikki serliga vinarligur móti kristindómi, er metingin tann, at

hann hevur lýst heima-missiónina tá í tíðini á ein sakligan og nærum dæmligan hátt. Hetta vóru fólk, sum høvdu ein hugburð, og sum tordu at standa við hann, eisini tá ið á stóð. Í so máta ikki heilt ólíkt kommunismu.

Sand og Brynhild áttu 7 børn. Ein dóttir er deyð og ein sonur er Kent Kirk, sum er kendur sum felagsformaður, limur í ES parlamentinum, fólkatingslimur og fiskimálaráðharri fyri Konservativa flokkin. Hann var farin burtur úr politikki, men nú roynir hann seg aftur til tey lokalumdømisval, sum verða í Danmark í heyst.

Tað var sera hugaligt at hitta hesa statiligu og fryntligu kvinnu, nú hon var í Føroyum og ferðaðist. Og higar kemur hon javnan at vitja ættina og fyrst og fremst systrina sum eftir er.

Aðalbjørg helt seg heima á rókini í Oyndarfirði, og hon fekk sær mann úr Oyndarfirði. Nevniliga Sigurð Joensen, sum her-

fyri var nógv umrøddur her í blaðnum. Hann og hansara vóru við til minningarhaldið í New-castle, og hann var eisini við "Jóhannu", tá hon var krígssiglaratúrinn fyrr í ár. M.a. høvdu vit eina frá-søgn frá hansara tíð sum sjómaður undir krígunum. Og søgan hjá manninum er eisini søgan hjá konuni. Annars hevur Sigurð siglt meginpartin av lívinum. Aðalbjørg hevur tískil verið ein av teimum mongu kvinnunum, sum hava hildið skansan heima. Hana hitta vit javnan, og tað er hugaligt at hitta hana hvørja fer høvið býðst til tess. Hon er altíð so positiv og blíð. Ein sonur teirra er Árni, sum hevur verið formaður í felagnum Trolskip.

At hitta báðar systrar-nar í føðingardegnum hjá Karin hjá Árna var sera hugaligt. Og vit nýta høvi at ynskja Karin tillukku við teimum 50 árunum. Hon var eisini ein av teimum, sum fann sær mann á Sjómansheiminum í Havn!

Hví ikki heldur fáa nyttu burtur úr íranum?

Herfyri var eitt írskt fiskiskip tikið undir Føroyum fyri ólógliga veiðu. Hetta var tó ikki ein vanligur veiðutjóvur. Hesu ferð varð talan um eitt skip, sum hevði verið undir Íslandi á royndarveiðu eftir krabba. Á vegnum heim settu teir nakrar rúsar í føroyskum sjógvi fyri at vita, um nakar krabbi var at fáa á okkara øki.

Men hvat hendir, teir vórðu tiknir inn á Havnina fyri at fiska ólógliga, og her hava teir verið gjøgnum alla rættarmylluna – handfarnir sum brotsmenn. Og úrslitið var ein fúl bót, har ongar linkandi umstøður hava verið.

Hetta minnir ikki sørt um eina hending fyri einum 15 árum síðani. Tá tók vaktartænastan tvey sponsk skip, sum veiddu í føroyskum øki. Tá kom fram, at tey veiddu við gørnum eftir havtasku. Føroyingar høvdu einki ánisi um, at hetta í heila tikið kundi lata seg gera. Og júst henda handtøkan gav startskotið til garna veiðu – fyrst eftir havtasku og síðan eisini eftir svartkalva, sum hevur verið eitt sera gott íkast til okkara fiskivinnuni.

Men sponsku skipini vóru revsað við allari tí revsing, sum lógin heimilaði. Teir fingi bót, og veiða og reiðskapur vórðu konfiskerað. Kanska høvdu teir heldur uppiborið at fingið eina tøkki fyri at hava víst føroyingum á veiðumøguleikar, sum teir ikki kendu frammanundan.

Nú endurtekur henda søgan seg, men vit hava í hvussu er einki lært. Sjálvsagt er tað ein feilur, at írska skipið ikki hevði biðið um loyvi at royna í føroyskum øki. Men hinvegin skuldi

hetta verið ein gyltur móguleiki at fingið gjørt tær kanningar, sum tað annars vildi kostað okkum ein hóp av peningi at fáa gjørt. Hetta kundi t.d. verið gjørt við, at teir á staðnum fingi eitt fyribilsloyvi, sum var treytað av, at vit fingi fráboðan um úrslitið og kanska enntá ein mann umborð sum eygleiðara. Uttan mun til úrslitið av royndunum, so er tað av áhuga at fáa staðfest, um móguleiki er at veiða krabba á okkara leiðum.

Men her er eingin náði. Í eina tíð, har nógv verður tosað um altjóðagering, verður einki atlit tikið fyri nøkrum sum helst, hóast sigast má, at hetta er meira enn formellur feilur. Nakrar krabbarúsar kunnu neyvan gerast ein hóttan móti nøkrum.

Og so hendir hetta samstundis, sum vit tosa um granskarapark og hundrættals milliúnir til gransking. Her kundi móguleiga – við einum lítlum sindri av lagaligheit verið móguligt at fingið nakað av gransking púra ókeypis. Men tað er føroyska skipanin ov smáttstörin til. Og tað skal undirstrikast, at tað er skipanini tað verður funnist at og ikki teimum, sumuttan iva hava gjørt sína skyldu í hesum máli.

Men ein lagalig viðferð í einum slík-

um máli kundi móguleiga eisini givið okkum vælild úti í heimi. Í staðin fer hetta at virka mótsatt.

Hevði tað so verið soleiðis, at føroysku myndugleikarnir høvdu verið eins "korrektir", tá tað snýr seg um teir

sjálvar ella teirra egnu, so hevði eitt sindur at skili verið í, men tað er óneyðugt at siga, hvussu tað er við tí, tí tá ber altíð til at finna eina loysn!

Vit hava sanniliga langt eftir til 2015!

Við lagaligheit kundu vit kanska fingið nyttu burtur úr hesum skipi heldur enn at fara við tí sum sum ein "gemenan" veiðutjóv.

Skattalættin og almennar pensjónir

Umboð fyri samgonguna siga, at skattalættin – ið serstakliga fer til høgtlönt – hevur við sær stórar ábøtur í pensjónunum. At avtalaði skattalættin hevur við sær eina hækkan av pensjónunum er ikki rætt. Samgonguflokkarnir Sambandsflokkurin, Fólkaplokkurin og Javnaðarflokkurin hava nevniliga ikki gjørt nakra avtalu um at hækka almennu pensjónirnar (fólkapensjón og fyritiðarpensjón), men hava hinvegin undirskrivað samgonguskjal, ið sigur at skattalættarnir fyri árin 2005, 2006, 2007 og 2008 eru tengdir at einum eitt sindur øktum inngjaldsprotenti til samhaldsfasta eftirlønargrunnin.

Í hesum sambandi skal

verða mint á, at avlarnispensjónistar/fyritiðarpensjónistar sambært lóg um samhaldsfasta eftirlønargrunnin ikki hava rætt til nakað útgjald úr samhaldsfasta eftirlønargrunninum.

Samlaða talið á pensjónistum í Føroyum er í alt 8.060 – av hesum fáa 5.985 fólkapensjón og 2.075 fáa avlarnispensjón/fyritiðarpensjón. (*Kelda árbók fyri Føroyar 2003*). 25,7% av pensjónistunum í Føroyum eru sostatt avlarnispensjónistar/fyritiðarpensjónistar og fáa hesi 25,7% ella fjórði hvør pensjónistur í landinum onki fíggjarligt ískoyti til sera lágu fyritiðarpensjónina frá samhaldsfasta eftirlønargrunninum, og fáa hesir pensjónistar tiskil ikki

gagn av samhaldsfasta eftirlønargrunninum.

Útgjaldið úr samhaldsfasta eftirlønargrunninum til fólkapensjónistar hækkar við 200 kr. um mánaðin í 2005. Tær 910 kr. um mánaðin, ið verða goldnar fólkapensjónistunum úr samhaldsfasta eftirlønargrunninum í 2005 eru eitt stórliga tiltrongt fíggjarligt ískoyti til tær alt ov lágu føroysku fólkapensjónirnar.

Fólkapensjón til stök er 6.713 kr. um mánaðin í Føroyum, meðan tilsvarendi pensjón í Danmark er 9.327 kr. um mánaðin. Henda pensjón er sostatt heilar **2.614 kr. lægri** ella 28% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark.

Fólkapensjón til gift er einans 5.282 um mánaðin í Føroyum, meðan tilsvarendi pensjón í Danmark er 6.832 kr. um mánaðin. Henda pensjón er sostatt heilar **1.550 kr. lægri** ella 22,7% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark.

Talið á fyritiðarpensjónistum, ið fáa lægstu fyritiðarpensjón er 559 og er lægsta fyritiðarpensjón til gift einans 4.874 kr. um mánaðin, meðan lægsta fyritiðarpensjón til gift í Danmark er 8.021 um mánaðin – henda føroyska fyritiðarpensjónin er heilar **3.147 kr. lægri** ella 39,2% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark. Henda pensjón er einans 28,2% sammett við eina arbeiðaraløn. (*Kelda Arbeiðsloysistryggingin.*)

Lægsta fyritiðarpensjón til stök er einans 6.118 kr. um mánaðin, meðan tilsvarendi pensjón í Danmark er 10.516 – henda

føroyska fyritiðarpensjón er heilar **4.398 kr. lægri** ella 41,8% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark. Henda pensjón er einans 35,3% sammett við eina arbeiðaraløn.

Talið á fyritiðarpensjónistum, ið fáa miðal fyritiðarpensjón er 882 og er miðal fyritiðarpensjón til gift einans 7.229 kr. um mánaðin, meðan miðal fyritiðarpensjón til gift í Danmark er 9.093 kr. um mánaðin – henda føroyska fyritiðarpensjónin er heilar **1.864 kr. lægri** ella 20,5% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark. Henda pensjón er einans 41,8% sammett við eina arbeiðaraløn.

Miðal fyritiðarpensjón til stök er einans 8.390 kr. um mánaðin, meðan tilsvarendi pensjón í Danmark er 11.588 kr. um mánaðin – henda føroyska fyritiðarpensjón er heilar **3.198 kr. lægri** ella 27,6% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark. Henda pensjón er einans 48,5% sammett við eina arbeiðaraløn.

Talið á fyritiðarpensjónistum, ið fáa hægstu fyritiðarpensjón er 634 og er hægsta fyritiðarpensjón til gift einans 10.125 kr. um mánaðin, meðan tilsvarendi pensjón í Danmark er 12.214 kr. um mánaðin – henda pensjón er heilar **2.089 kr. lægri** um mánaðin ella 17,1% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark. Henda pensjón er einans 58,5% sammett við eina arbeiðaraløn.

Hægsta fyritiðarpensjón til stök er einans 11.538 kr. um mánaðin, meðan tilsvarendi pensjón í Dan-

mark er 14.709 kr. um mánaðin. Henda pensjón er heilar **3.169 kr. lægri** um mánaðin ella 21,6% lægri enn tilsvarendi pensjón í Danmark. Henda pensjón er einans 66,7% sammett við eina arbeiðaraløn. (*Pensjónsupphæddirnar eru fyri árið 2004, keldur: Almannastovan og Socialministeriet.*)

Lægsta fyritiðarpensjón er so lág, at hon sømir seg ikki fyri eitt sonevnt vælferðarsamfelag sum Føroyar. **Lægsta fyritiðarpensjón í Føroyum er álík eini fátækraveiting, tí hon rækkur á ongan hátt til lívsins uppihald. Ein giftur fyritiðarpensjónistur, ið fær lægstu pensjón, fær einans 4.874 kr. um mánaðin at liva av og svarar hetta til 58.488 kr. um árið.**

Í hesum høpi kann verða víst á, at Evropeiska samveldið (ES) nýtir fátækramørk at lýsa liviumstøður hjá borgarunum í limalöndunum. ES fátækramørk, ið ofta verða nýtt, áseta, at um so er at fólki framhaldandi/alsamt hava minni í tøkari (disponibleri) inntøku at liva av enn ávikavist 50% ella 60% av medianlønini í avvarðandi landi, liva undir fátækramarkinum (*kelda: Socialforskningsinstituttet*). Verða nevndu mörk hjá ES viðvíkjandi fátækradømi nýtt fyri borgarar í Danmark fyri árið 2002 var fátækradømi, ið svarar til ávikavist 50% og 60%, 71.000 kr. og 85.200 kr. fyri nevnda ár. (*Kelda: "Social Forskning" december 2004.*) Um so er at fátækramarkið er tað sama í Føroyum sum í Danmark,

liggur lægsta avlarnispensjón í Føroyum langt undir nevndu fátækramørkum hjá ES, meðan fólkapensjón til gift iðroknad útgjaldinum úr samhaldsfasta eftirlønargrunninum liggur beint omanfyri lægra fátækramarkið hjá ES, og miðal avlarnispensjón til gift liggur á umleið 60% ES-fátækramarkinum. Staðfestast má, at nevndu pensjónir – ið einans eru millum 28,2% og 41,8% av føroysku arbeiðaralønini – eru so lágar at fólki, ið einans hava slíkar pensjónir at lívbjarga sær við, liva í stöðugum fátækradømi í "vælferðarsamfelagnum" Føroyum.

Samgongan (Sambandsflokkurin, Fólkaplokkurin og Javnaðarflokkurin) hava gjørt sínámillum avtalu um at lata **60 mió. kr.** í skattalætta um árið í 2005, 2006, 2007 og aftur í 2008, og verða hesir skattalættar sambært Bárði Nielsen, landsstýrismanni í Fíggjarmálum, serstakliga veittir høgtlöntum føroyingum. **Í staðin fyri at lata høgtlöntum føroyingum stórar skattalættar/fíggjarligar lættar, eigur samgongan at seta sær fyri at fáa lágu almennu pensjónirnar uppá eitt liviligt og sømuligt stöði. Alt ov lágu føroysku avlarnispensjónirnar og fólkapensjónin eiga at verða hækkaðar, soleiðis at tær koma uppum fátækramørkini hjá ES, soleiðis at tær rækka einum stöði, ið sømir seg fyri eitt vælferðarsamfelag.**

Tórshavn, 8. juli 2005
Ingrid S. Henriksen

Millumtjóða skeið um stovnsrøkt í Føroyum

Í døgnum 12. til 28. august er eitt skipað fyri einum altjóða skeiði í stovnsrøkt, sum eisini gongur fyri seg í Føroyum. Skeiðið byrjaði í Roskilde á lærda háskúlanum har. Tann 13. varð koyrt til Hanstholm at fara umborð í Norrönu. Komið var fyrst á Havnina og síðan beinleiðis til Hetlands, har vitjað vóru umboð fyri sovæl oljsum fiskivinnu. Síðan varð farið aftur til Føroyar, og her heldur skeiðið áfram inntil farið verður avstað aftur við Norrönu til Danmarkar við Norrönu í morgin. Komið verður aftur til Hanstholm og Roskilde, og tann 28. august er skeiðið lokið.

Við á skeiðinum eru einir 20 lutakarar, iðroknad lærarar úr Danmark og Føroyum. Annars eru lutakararnir frá so ymskum londum sum Russlandi, Canada, USA, Finlandi, Danmark, Noreg, Íslandi og so langt burtur sum Haiti.

Skeiðið er skipað sum fyrilestrar í Nóatúni og útferðir. Hesar hava gingið til Suðuroyar og Norðoyggjar. Eisini hevur verið skipað fyri at fáa fólki frá vinnuni at greiða frá viðurskiptum. Ein dagin var formaður FFs Óli Jacobsen og greiddi frá fiskidagaskipanini. Hetta tyktist at hava stóran áhuga hjá lutakarunum, og dúgliga varð spurt. Niðurstøðan var, at fiskidagaskipanin bert kann siga at vera fullfíggjað, um hon veruliga virkar sum ein skipan, soleiðis sum upprunaligað ætlað.

Her kann verða skoytt uppí, at ein grundgeving fyri at hava eitt slíkt skeið um stovnsrøkt í júst Føroyum eru tær royndir vit hava við stovnsrøkt her á landi. Og her verður nevnt sum dømi aldagamla skipanin bert at hava eitt avíst tal av neytum og áseyði til eitt avíst øki sum t.d. í einum haga.

Vit ynskja lutakarunum eina góð ferð heim aftur í morgin.

Mynd av lutakarunum er á baksíðuni...

Ættin hjá Johannes av Nesi

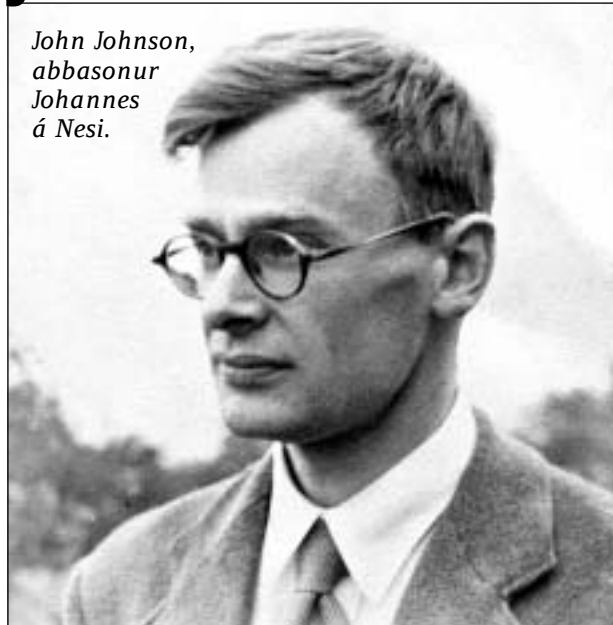
Vit hava í undanfránum bløðum havt frásagnir um Johannes av Nesi og skipið "Caprice". Tað sum ikki er komið við er, at Johannes átti trý samsystkin.

Tey vóru:

Christianna Malena Joensdatter, f. 1822, gift við Jógvan Hansen f. 1812, í Innistovu í Klaksvík. Hetta merkir, at m.a. tey sum eita Klakkstein eru ættað frá henni.

Símun Fr. Joensen, f. 1824, giftist við Sofie Malene Eriksdatter f. 1828. Símin festi í Inni-

John Johnson, abbasonur Johannes á Nesi.

stovu, men sonur hansara Jógvan, sum festi í 1878, fall í Stapa sama ár. Tiskil tók Mikkjal Pauli hálvbeiggi Símun við festinum, sum nú oldurabbasonurin Mikkjal hevur. Hin sonur Símun, Erik, ella Hoyrik, sum hann varð kallaður, giftist til Klaksvíkar, og frá honum stavar m.a. Mørkøre ættin í Klaksvík.

Cathrina Maria Joensen, f. 1834, giftist í 1857 við Hanus í Tunghúsinum í Klaksvík. Eftirkomarar hjá teimum er m.a. Waag og Waag Høgnesen ættin.

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radioútgerð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgerð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatíons-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatíons Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikatíons	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensorar og kabinet	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
 Sjálvandi hava vit
 útgerð til GMDSS
 SÝN og Service,
 sum vit eisini gera

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheggi 10
 FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
 Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismisnýttarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
 Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
 Tlf. 31 55 75

**Vit hava
 stórt úrval
 av reiðskapi
 til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
 Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
 Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum
 í ymiskum støddum.

Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦♦**vælkomin inn á gólvið**

SNØRISVIRKIÐ
 í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
 www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ
 í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
 www.teymavirkid.fo

Dieseldýr

- hví og hvussu beina tey burtur?

Unicorn Biostop er eitt konsentrerað eiturevni, sum drepur bakteriar, soppar og ger í dieselolju.

Vatn kemur í allar oljutangar (dieselolja). Vætunøgðin veksur vegna kondens. Øll hydrokarbonvøra, ið verður leverað sum brennievni, hevur eina ávísa mongd av vatni frá hævudsveitara til oljuveitara. Vatninnihaldið er uml. 50-100 ppm.

vatnið seg út og skapar eina vatnmongd á botninum í tanganum. Henda fasan er góð fyritleykt hjá mikroorganismum.

Tá ið bakteriar og soppar fara at grógva, er gróðurin ímillum vatnið og dieseloljuna.

Eftir einari stuttari tíð verður dieseloljan mettað av vatni, og sum frá líður skilir

Her eru bestu gróðrarlíkindi, og tað grør við miklari ferð. Massin skapar avfalls-evni, sum flóta runt í tanganum, samtíðis sum tað verða lög oman á hvørjum øðrum av livandi og deyðum bakteriarum á veggnum og í botninum.

Hesin massin kan føra til:

1. Filtrini tippast
2. Slit á pumpu og dysum
3. Mikrobiologisk tering

Testpinnar

Fyri at vita um tað eru dýr, soppar ella ger í dieseloljun, verður ein Dipslide (test-pinnur) nýttur. Alt eftir hvussu nógv dieseloljan er infiserað, verður Unicorn Biostop doserað.

Vilt tú vita meir, so ring 555200.

FØROYA OLJUSØLA Sp/f

Sívarsvegur 4
 FO-188 Hoyvík
 Tlf. 355200, Faks 355201, Fartlf. 555200
 E-mail: oljusola@oljusola.com

Í Danmark:

Ósonn tíðindi kosta starvið

Slíkar yvirskriftir
eru óhugsandi
í Føroyum.

Seinastu tíðindini í fjølmiðlaheiminum er, at vara-leiðarin í tíðindadeildini hjá TV2, Lotte Mejlhede, hevur sagt seg úr hesum starvinum.

Hetta er ein avleiðing av ósonnum tíðindum 17. og 18. juli um, at tað var skipaður ein "bandi" av ungum innflytarum, sum ætlaði sær at gera burt við kriminaliteti fyrst á øllum Sjælland og síðan aðra staðni í Danmark.

Tað var beinanvegin reistur ivi um nakað var í hesi søgu. Men hesum vísti Lotte Mejlhede staðiliga aftur. Kanska onkur orðing kundi verið øðrvísi, men annars helt hon fast um søguna.

Seinni hevur tað tó verið prógvað, at einki var í hesi søgu, og tí mátti TV2 taka hana aftur nú um dagarnar, og nú hevur Lot-

te Mejlhede tikið ábyrgdina á seg og fer úr hesum starvinum.

Endurtøka av okkara TV2 søgu Tað fyrri okkum áhuga-verda í hesum tíðindum er, at hetta líkist fullkomiliga okkara søgu í sambandi við TV2 fyrri júst einum ári síðani. Tá bar TV2 søguna um, hvussu føroyskir fiskimenn gjørdur sær dælt av danska blokkstuðlinum á ein hátt, sum einki hevði við veruleikan at gera.

Tá var tað tann sama Lotte Mejlhede, sum í fyrsta umfari sera ráðisliga vísti okkara atfinningum frá sær. Kanska var onkur orðing, sum kundi verið øðrvísi, men annars vóru tíðindini røtt.

Aftaná, at vit væl og virðiliga høvdu greitt frá

málinum, og eftir at hava hótt við Pressenævnet, mátti TV2 eisini taka hesa søguna aftur.

Danska pressan hevur so moral Hetta vísir, at í Danmark hava teir eina eftirlitsskipan sum virkar. Tað er eingin ivi um, at danskir journalistar eru líka sjálvklókir sum teir føroysku, og hetta er ikki minst galdandi fyrri Lotte Mejlhede, sum vit hava sæð.

Sigast kann at í Danmark verða ósannindi ikki told. Samstundis hava teir eina so fjøltáttaða skipan, at tað er altíð onkur annars sum loftar tíðindini, sum ikki eru í samsvar við veruleikan. Tá endar tað sum í nevndu dómum við, at tíðindini verða afturtikin, og í hesum málinum er enntá eitt høvd rullað.

TV2 trækker bandeindslog tilbage

UPS: TV2 måtte i går trække historien om indvandrerbanden Triple A tilbage. Sagen vil få konsekvenser for arbejdsgangen på tv-stationerne, siger nyhedschef.

burtur.

Og mest av øllum eru teir samdir um at lata hvønn annan hava frið og ikki at seta spurnartekin við tíðindi hjá hinum. Tað kann eisini vera eitt sindur vágið at fara at halda ein av hinum miðlunum upp móti ljósinum. Hetta kann skjótt virka sum ein boomerangur, tí allir hava teir síni lík í lastini, sum helst ikki skuldu komið fram í ljósið.

Her gerst einki Í Danmark hava teir eitt fjølmiðlaráð, sum t.d. framhaldandi skal arbeiða við umrøddu søk, hóast tíðindini eru afturtikin. Í Føroyum verður tosað sum um eitt komandi fjølmiðlaráð skal fara at tryggja okkum óheft og álitandi tíðindi. Aftaná royndirnar við lögtingsins umboðsmanni, er avgjørt eingin grund til at halda hetta.

Hann er sum er einasti kæruguleiki. Royndirnar higartil hava víst, at sjálvt at fáa viðhald frá honum er verri enn ikki at kæra. Afturat hesum

kemur, at hann hevur, tá hann fekk høvið til tess, blástemplað beinleiðis ósonn tíðindini í almennum fjølmiðlum.

Politiska eftirlitið er virðisleyt. Tað einasta sum ting- og landsstýrismenn meta seg eftir er, um teir persónliga ella teirra flokkar fáa somu umrøðu sum hinir. Tí syrgja miðlarnir fyrri, at einki skal vera at klaga um her. Tíðindaflutningur annars hevur ongan áhuga.

TV2 sigur seg vilja eftirkanna mannagongdir fyrri at sleppa undan fleiri dømi um skeivan tíðindaflutning.

Tá føroyska tíðindatænastan eftir egnari meting ikki ger nøkur mistøk, so er ein slík eftirkanning eisini óhugsandi í Føroyum.

Úrslitið má vera har eftir.

Bjargingarútgerð

á sjógvi og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkkrúttgerð, bjargingar og trygdarútgerð. Umboð fyrri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlevissdraktir
- Flótidraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjarar
- Elddevaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

BAADER

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

SKIPSTIMBUR
& APTERING

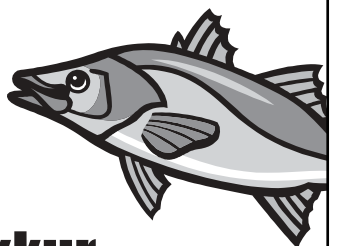
Vit átaka okkum alt arbeiði innan skipstimbura og aptering, so sum nýggja messu, brúgv ella lugar.

Sp/f Skipstimbura
og aptering

v/Jón Jacobsen · FO-470 Eiði · Tlf: 22 23 86

AGN

sild
tobis
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur

..dagligt samband um alt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR

telefon: 448095 · fax: 448744

Frásøgn eftir Honnu Ben Yami – seinni partur

Fiskimannakonan Hanna Ben Yami: Fekk ferðaboð til Auschwitz!

**At taka úr
blaðnum**

Síðurnar 9,
10, 15 og 16
kunnu takast
úr blaðnum

Fyrri partur av frásøgnini hjá Honnu Ben Yami endar við, at týskarar taka mammu hennara og systrina, meðan hon liggur á sjúkrahúsi. Hon er nú einsamøll í verðini. Hanna heldur áfram við síni ræðandi og hugvekjandi frásøgn:

Theresienstadt

Eg var verandi á sjúkrahúsinum enn eina tíð. Men í mars mánaði 1943 sendu týskarar alt sjúkrahúsið sum tað var, bæði sjúklingar og starvsfólk, til KZ-leguna Theresienstadt í Tjekkoslavakíu norðanfyri Prag.

Theresienstadt var upprunaliga ein vanligur býur í Tjekkoslavakia, við eini hernaðarstöð. Týskarar útbýgdu býin við KZ-leguni, sum fekk sama navn sum býurin.

Mynsturlega

Theresienstadt skuldi eittast at vera ein mynsturlega, har øll høvdu tað gott og kundu liva trygg undir skipaðum viðurskiftum. Í týsku propagandaini varð hon nevnd "Býurin sum Hitler hevur givið jødunum", og hon skuldi prógva fyri útlandingum, at viðurskiftini í KZ-legunum vóru als ikki so galin, og at prátið um hóp-týningar var ósannindi.

Tískil vóru viðurskiftini í legunum – á pappírinum – gjørd so átøk teimum viðurskiftum, sum vóru uttanfyri leguna, sum gjørligt. Øll, sum komu higar, skuldu kenna, at hetta var teirra framtíðar heim undir rímligum umstøðum. M.a. fingi øll løn ella veitingar, men hetta varð gjørt á ein slíkan hátt, at eingin fekk nyttu burtur úr veitingunum.

Tískil vóru eisini handlar, har tað á pappírinum skuldi vera møguligt at keypa alt møguligt við teimum skamtunarkortum, sum íbúgvararnir fingi. Men tað fekk bara lítið ella einki í handlunum, og skamtunarkortini vóru mestsum einki verd.

Veruleikin var ein heilt annar enn tann almenna myndin. Legan var ein "bíðilega" til deyðslegurnar, og íbúgvararnir vóru bert her til "framleiðsluorka" var tøk í eini týning-

Henda myndin er tikin í Berlin á teirru jarnbreytastøð, hagani jødarnir í Berlin vórðu sendir í kríatúrvognum til Auschwitz, Theresienstadt o.s.fr. Her knelar Adam við innskriftini:

16.6.1943/428 jødar/Berlin-Theresienstadt. Hetta er júst ferðin hjá Honnu.

Soleiðis vórðu jødarnir fluttir í góðs- og kríatúrvognum til legurnar, har teir meira enn minni beinleiðis skuldu fyribeinast.

arlegu at beina fyri teimum.

Send við kríatúrvognum

Vit vóru koyrd umborð á eitt tok og fingi pláss í kríatúrvagnunum. Hetta var tann vanligi flutningshátturin, sum týskarar nýttu, tá talan var um hesi endamál. Ofta doyðu nógv á vegnum, áðrenn tey komu fram. Men hjá okkum var teinurin ikki so langur at koyra. Vanliga tekur tað einar 3-4 tímar, men helst hevur tað verið nakað longri hjá okkum. Eg hevði einki við mær, tí eg átti einki. Eg var saman við øðrum børnum, sum í

fyrstu syftu vórðu koyrd í ein serligan barnabygning í leguni. Men her kundi eg ikki vera verandi, tí eg var framvegis sjúk. Tí varð eg koyrd á sjúkrahúsið í leguni, og her var eg í tvey ár. Eg fekk onga viðgerð. Eg hevði nú fingið tuberklar, og tá í tíðini vóru sum so avmarkaðir møguleikar fyri læknaðum viðgerð av tuberklum. Eg búði saman við øðrum í eini sera stóru sjúkrastovu. Vit mundi vera eini 25 fólk á stovuni. Eg var so kløn og eg át ikki nógv. Hóast lítið av mati fekkst, orkaði eg ikki at eta alla mína skamtan, so eg gav av mínum mati

til eina vinkonu, sum var sera sjúk. Maturin var vánaligur, og nógv doyðu í hungri. Men børn fingi tað nakað meira av mati enn tey vaksnu, men kortini alt ov lítið til at fáa mettuna. Maturin, vit fingi, var ein grá súpan, har nakrir dalar av eplum vóru í ella bygggrýn og mjøl, sum var malið úr nævur. Onkuntið var eitt sindur av vánaligum kjöti í.

Í leguni kom eg í samband við eini tjekkisk/jødisk hjún, og tey adopteraðu meg. Tey vóru sera dæmlic fólk, og tá fekk eg aftur at kenna nakað av foreldrakærleika.

Beint uttanfyri vindeyg-

uni á sjúkrahúsinum kundu vit síggja tokini, sum komu og fóru, og vit sóu, hvussu illa serliga tey vóru viðfarin, sum fóru avstað við tokinum. Upprunaliga vistu tey farandi ikki nágreiniliga, hvat ið fór at henda teimum. Tey fingi at vita, at tey skuldi fara "onkustaðni" at arbeiða, og at tey fóru at fáa nógv betri umstøður. Men so við og við fóru tíðindi at ganga um, hvat veruliga hendi teimum. Og øll høvdu frætt um gassingina av teimum, sum fóru. So at enda var eingin, sum ivaðist í, at boðini um at fara við næsta toki var tann vissi deyði.

Tað var pláss fyri 53.000 fólkum í leguni. Men frá 1941 til 1945 vóru tað 150.000, sum komu higar. Av teimum vórðu 120.000 send víðari Auschwitz og aðrar týningarlegur. Tey flestu, sum eftir vóru, doyðu av sjúku og svongd.

Noyddust at senda síni egnu í deyðan. Einki varð spart fyri at gera umstøðurnar so ræðandi fyri íbúgvararnar sum gjørligt. Tað skuldi eittast, at jødarnir sjálfir stýrdu leguni, og her var eisini eitt ovasta ráð mannað við jødum. Hetta ráð varð tó ofta skift út. Tí so hvørt, sum ráðsliminir fingi ov nógv at vita um brotsverkini hjá nasistunum, vórðu teir fyribeindir, og nýggir limir ella nýtt ráð varð valt ella útnevnt.

Eitt dømi um ræðuleikarnar var, at knappliga kundu boð koma um, at næsta dagin skuldu t.d. 5.000 jødar ella tíggindi hvør íbúgv, sendast avstað. Men skipanin var tann, at jødiska ráðið skuldi sjálvt seta nøvn á tey, ið skuldu fara. Ein kann illa hugsa sær, hvussu ræðuligt hetta var, tí jødiska ráðið visti – í hvussu er betri enn hini,

hvat ið fór at henda teimum sum fóru. Á okkara heimasíðu:

www.fiskimannafelag.fo í FF-blaði nr. 321, finst ein frásøgn um ta neyð, sum gekk á alt fólk, tá flutningsboðini komu, og hvør royndi – sum rímligt er – allar møguleikar at sleppa undan.

Hesa ferð prenta vit eina aðra ræðusøgu úr bókini "Theresienstadt", sum er skrivað av M Friediger, sum var ovasti rabbinari í Danmark. Hann varð sendur í hesa legu saman við øðrum donskum jødum, og hann skrivði umrøddu bók í 1946.

Tá Reyði Krossur varð lumpaður

Men Theresienstadt var eisini eitt dømi um, hvussu væl týskarar dugdu at lumpa alheims samfelagið. Tað slapst ikki undan, at tað fór at frættast hjá teimum sameindu, hvussu týskarar fóru við jødum. Týskarar avvístu øll slík tíðindi, og teir bjóðaðu Reyða Krossi at koma at kanna viðurskiftini. Teir vórðu bodnir at vitja í Theresienstadt ein ávísan dag, nevniliga 23. juni 1944.

Vitjanin skuldi fyrireikast væl og virðiliga. Tann fyrsti trupulleikin at loysa var tann, at í leguni vóru nógv fleiri fólk enn pláss var fyri og hetta kundi lættliga oyðileggja ta góðu mynd, sum gestirnir skuldu fáa av leguni. Men hesin trupulleikin var "loystur" við at senda 20.000 til týningarlegur, og vóru hetta fyrst og fremst tey gomlu, sjúku og veiku. Tískil kundi Reyði Krossur fáa ta fatan, at fólkini í leguni vóru bara væl fyri!

Og áðrenn Reyði Krossur – undir leiðslu av Dansk Røde Kors – kom at vitja, varð øll legan skemmað, eins og vit vildu gjørt við eina kongavitjan. Orsøkin til luttøkuna hjá danska

Framhald á næstu síðu

Reyða Krossi var, at donsku jødarnir, sum ikki sluppu til rýmingar undan týskarum í október 1943, vórðu sendir til Theresienstadt. Og nú vildu danir sjálvir síggja, hvussu teirra landsmenn høvdu tað. Men munurin millum danir og hini í leguni var, at teir frammanundan vóru tryggjaðir móti at verða sendir í týningarlegur.

Blómur vóru plantaðar og gøturnar vóru umvældar. Spælipláss vóru gjørd til børnini. Baðirúm vórðu gjørd, men tó var vatn ikki tilsett. Handlar, sum vóru stongdir, vórðu latnir upp aftur og vørur vórðu settar á hillarnar. Hetta var fyri tað mesta ognarlutir hjá teimum jøðunum, sum júst vórðu sendir í deyðan. Ein skúli var gjørdur, sum skuldi eitast at vera afturlatin vegna summarfrí, men sum ongantíð var tikin í nýtslu.

Týskarar vóru útspekuleraðir heilt út í smálutir. Allir íbúgvar høvdu eitt "transportnummar". Men tá hetta neyvan fór at ljóða væl í oyrunum á teimum vitjandi, sum iva-leyst høvdu frætt um transportarnar til Polen, varð hetta nummarið avloyst av einum kenninum.

Umboðini fyri Reyða Kross kundu soleiðis síggja eina reina og væl hildna legu. Her vóru glað og væl ílatin børn, og Reyði Krossur kundi tí fara heim aftur og boðað frá, at her var stórt sæð

Børn væl ílatin og fitt avmyndað av Reyðakrossi í Theresienstadt. Beint eftir vórðu børnini send til Auschwitz, har tey vórðu fyrirbeind.

einki at finnast at, og at jødarnir í leguni høvdu tað bara heilt gott eftir umstøðunum.

Ein frágreiðing finst frá donsku umboðunum í sendinevndini, har tað punkt fyri punkt verður staðfest, at viðurskiftini eru als ikki so galin. M.a. verður sagt um tónleikalívið í leguni:

Musiklivet dyrkedes meget ivrigt: Kammermusik, strygeorkester, opera og kor. Under vort besøg opførtes "Requiem" af Verdi med udmærkede solister. Endvidere fandtes et byrkester på ca. 30 musikere, som hver eftermiddag, også under besøget, spillede på torvet i en særlig musikpavillon. I teatersalen opførtes operaer: Carmen, Tosca, Tryllefløjten. En jødisk komponist havde skrevet en børneopera. Vi besøgte

te teatersalen under opførelsen af denne: Børnene, som var morsomt kostumeret, gik til opgaven med liv og lyst; orkesteret dirigeredes af komponisten selv.

Men tað kom ikki fram fyrr enn eftir kríggið, at tónleikararnir eftir vitjan-

ina vórðu sendir í gasskømrini saman við einum hópi av teimum glaðu børnunum, sum vórðu víst fram!

Eisini á sjúkrahúsinum Hanna minnst eisini til hesa vitjanina hjá Reyða Krossi. Og hon upplivdi alla hesa søguna. Undan

vitjanini komu boð um, at nú skuldi alt snøggast á sjúkrahúsinum, og tað skuldi gerast reint og ruddast, so einki skuldi vera at finnast at. Umstøðurnar vóru bætтар hjá sjúklingunum á ymiskan hátt. Borð vóru sett upputtanfyri sum á eini kafé. Her kundu sjúklingarnir hugna sær við einum kaffimunni, meðan Reyði Krossur kom fram við.

Sjúkrahúsið bjóðaði eisini teimum vitjandi tónleik. Týskarar elskaðu tónleik, so hvønn dag var ein bólkur, sum spældi tónleikuttanfyri sjúkrahúsið. Tað gjørdur teir eisini hendan dagin. Hesir tónleikarar fóru annars við tí seinasta tokinum, sum fór til Auschwitz nakrar mánaðir seinni.

Aftaná vitjanina hjá Reyða Krossi fór mestsum alt aftur til tað gamla. Hetta er ein tann størsta villleiðing í søguni, men Menakhem heldur, at

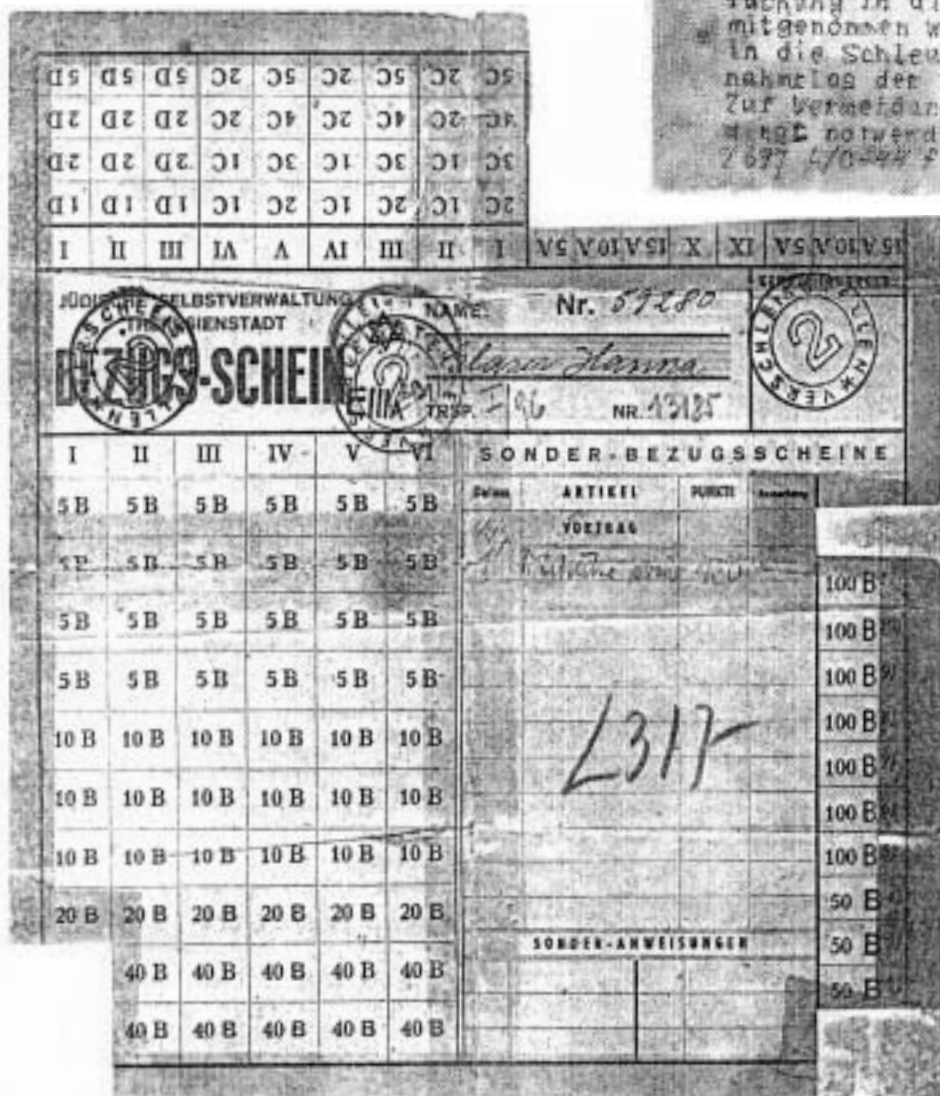
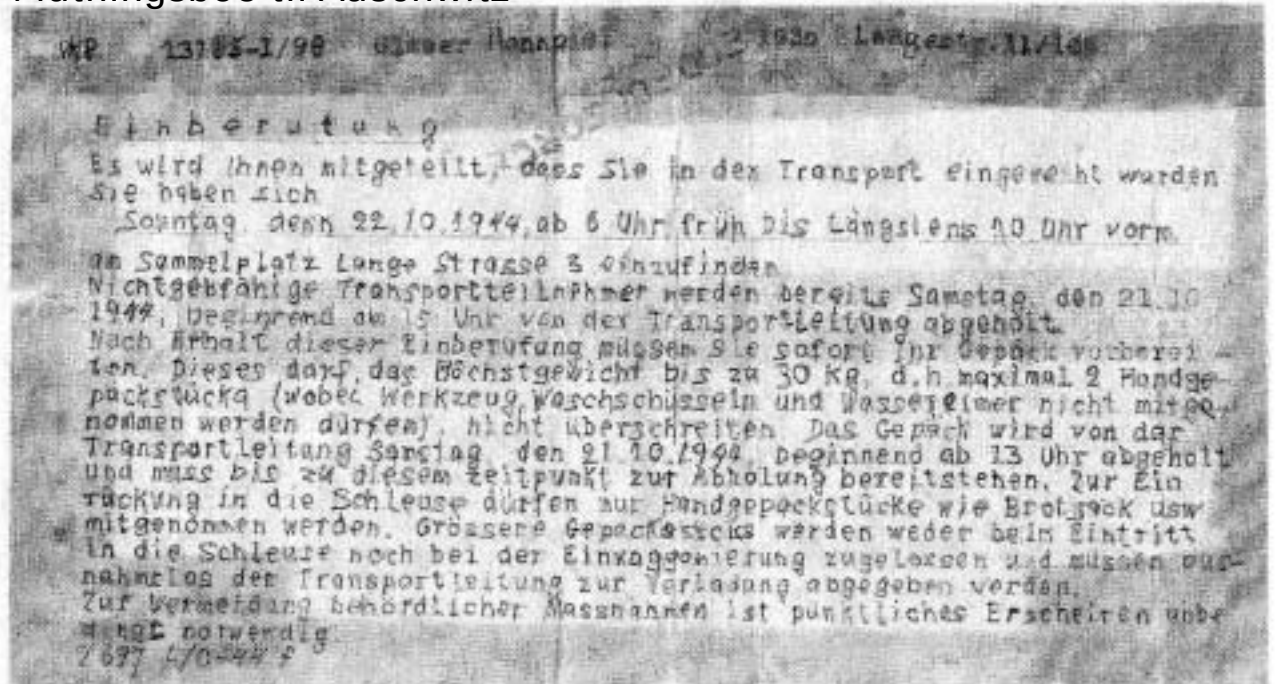
kanska ynskti Reyði Krossur at verða villeiddur. Høvuðsstøðin var jú í Sveits, sum var umgirt av londum við nasistiskum stýrum. Og ein kundi ikki vita, hvat ið kundi henda, um Reyði Krossur kom fram við sannleikanum. Tað var ikki bert sum at siga tað at fáa øði í Hitler.

Og tað skal eisini sigast, at uppgávan hjá dønum var at verja sínar egnu landsmenn, og tað gjørdur teir í hvussu er.

Deyðadómurin kom...

Í október fær Hanna saman við hinum á sjúkrahúsinum eitt bræv um, at tann 20. október 1944 skuldu tey flyta úr Theresienstadt. Hetta brævið, sum vit kunnu endurgeva, er so professionelt, at tað kundi eins væl verið ein fráboðan um lutøku á eini skótalegu. Greiðar reglur vóru fyri viðförinum, sum skuldi

Flutningsboð til Auschwitz

Hetta vóru "matkortini", sum Hanna fekk í Theresienstadt. Men tey nyttaðu einki, tí nærum eingin matur var at fáa.

Tað áhugaverda her er annars, at allir íbúgvar høvdu eitt "Transportnummar", sum hjá Honnu er: I/96 nr. 13185.

Rómaratalið I vísir til landið ella býin hagani viðkomandi er komin. Talið 96 vísir til nummarið á flutninginum og 13185 er so sjálvt transportnummarið. Hetta varð tó í sambandi við Reyða Krossvitjanina broytt til eitt kenninr. Týskarar vóru nevnliga bangnir fyri, at orðið "transport" fór ikki at ljóða væl hjá gestunum, tí øll høvdu hoyrt um transportarnar til Polen!

Leysliga týtt:

848 13185-I/96. Glaser, Hanna 1930
Langesrt.11/168

Innkalling.

Hetta er fyri at kunna teg um, at ásett er, at tú skalt flyta úr leguni. Tú skal mæta í seinasta lagi sunnudagin 22.10.1944 kl. 6-10 á leguøkinum í Langestrasse 3. Rørðslutarnað verða heintað leygardagin 21.10.1944 kl. 15.

Beinanvegin tú hevir fingið hesi boð, mást tú fara undir at pakka títt viðföri. Tað skal í mesta lagi vera 30 kg, og skal vera í mesta lagi í 2 pakkum. (Lutir sum grýtur, bollar og vatnspannir kunnu ikki takast við). Viðförið verður heintað leygardagin 21.10.1944 frá kl. 13. Og tá skal alt viðförið vera klárt at heinta. Sum hondviðföri kann bert takast ein lítil pakki, sum ein ryggsekkur. Størri pakkur mugu latast flutningsleiðsluni við perrongina, áðrenn tokvognurin verður lastaður. Fyri at hava ordan í, er avgjørt neyðugt at mæta til tíðina. 2697 L/O-44/f

Hetta er eitt einastandandi skjal, sum vísir bæði snildið og óndskapin hjá nasistunum. Hetta er ein innkalling til eina 15 ára gamla gentu til vissan deyða. Samstundis er innkallingin so snildisliga orðað, at hon kundi eins væl verið til eina skótalegu. Samstundis síggja vit, at einki er longur sum eitur transportnr.

Framhald á síðu 15

Eiler 75 ár:

Fiskimannasamkoma

Á ólavsøku fylti Eiler Jacobsen 75 ár, og dagurin varð hildin 12. august á Hotel Føroyum. Tað er ikki nógv sum kann leggjast afturat tí, sum longu er sagt um Eiler. Hann er ættaður úr Søldarfirði. Pápin gekk burtur við "Immanuel" á vári 1932. Mamman Helena giftist til Skálavíkar,

og gjørdi hetta Eiler til skálvíking.

Hann fór til skips, seinni á skiparaskúla. Fór at føra skip og var rokskipari. Eiler fór so saman við øðrum at byggja skip. Hetta gjørdi Eiler til ein undangongumann serliga í kraftblokkavinnuni, lutvíst sum skipari og lutvíst sum reiðari.

Vit báðir komu í ætt, tá hann í 1962 giftist við systkinabarni mínum Beintu. Seinni komu vit at vera mótpartar í FF og reiðarafelagnum. Men kortini á ein slíkan hátt, at tað skapti virðing okkara millum.

Føðingardagurin var stórsligin, ikki minst við øllum

teimum fiskimonnum, sum vóru til steðar. Fleiri av teimum høvdu eisini orðið, har tikið varð til Eiler sum ein góðan skipara og reiðara.

Vit ynskja Eiler tillukku, og hava nakrar myndir av fiskimonnum og øðrum á veitsluni.

ó.

Páll Solmunde er framúr kokkur. Nú er hann við Krúnborg.

Tróndur í Skálavík er eisini ein veteranur í kraftblokki.

Bogi Jacobsen hoyrir til yngra ættarliðið. Hann er við Krúnborg.

Jógvan í Geil úr Skálavík hevði orðið. Hann er nakað javngamal við Eiler og hevur eisini siglt við skipum hjá javnaldrum.

Thomas J. Askham er kendur sangari og talari. Hann hevur eisini siglt við Eiler. Her syngur hann ein "góðan".

John Joensen, hjá Sterka Jákup, er eisini ein av teimum gomlu í garði.

Kári, sum er umbrótari á FF-blaðnum, og kona hansara Guðrun.

Hjørdis, mamma Beintu.

Eiler takkar fyri seg.

Eyðstein Dalsgaard er ein veteranur í føroyskari kraftblokkavinnu. Hann hevur siglt við Eiler frá fyrsta degin við "Boðanes" í 1963, og hann hevur ikki slept endanum enn!

Símun Júst var saman við formanninum í FF við "Havørnini" í 1962. Hann hevur siglt nógv við Eiler.

Í vár hövdu vit eina frásøgn um, tá ið íslenski trolarin "Egil Reyði" fór á land við Grønulíð á Ísafjörðinum í Íslandi tann 26. januar 1955 ella fyri 50 árum síðani. Við vóru 34 mans, harav 19 føroyingar. Tað má sigast at vera eitt undur og eitt bjargingaravrik av teimum stóru, at so nógvir sluppu livandi frá hendingini. Líkindini vóru av teimum allar ringastu og kortini bjargaðust 29 av manningini, og av føroyinginum bjargaðust teir 18. Fýra íslendingar og ein føroyingur lótu lív. Føroyingurin var tann 30 ára gamli Sofus Skoralið úr Dali. Frásøgnin um hesa hending kann lesast á www.fiskimanna-felag.fo, blað nr. 339.

Nevnast kann, at ein partur av manningini varð bjargað beinleiðis umborð í skip, sum lógu út fyri. Ein annar partur av manningini varð bjargaður í land av einum bjargingarliði, sum varð flutt við báti til Heysteyri, og sum undir sera truplum umstøðum vóru til gongu til strandingarstaðið undir leiðslu av tí bert 17 ára gamla Gísla Jónsson, sum var uppvaksin á hesum leiðum. Tað tók teimum einar 8-9 tímar í kulda og kava at ganga út hagar vanlukkan varð hend.

Í seinasta mánaði varð skipað fyri eini ferð til staðið, har alt hetta hendi. Við á ferðini vóru fyrst og fremst teir av manningini á "Egil Reyða", sum enn eru á lívi, og sum vóru við henda lagnutúrin. Av tí at so long tíð er fráliðin, eru bert tveir íslendingar eftir á lívi, og hesir vóru báðir við. Av teimum fýra føroyinginum, sum enn liva, vóru tveir við á ferðini. Teir vóru Hilmar Larsen úr Dali og Tórálvur Mohr Olsen av Sandi. Sniálvur Røvilberg av Sandi var eisini við á ferðini, og hann var við til at fyriskipa føroysku luttøkuna.

Afturat hesum vóru eisini íslenskt bjargingarfólk og onnur áhugað, so tá samanum kom vóru eini 30-40 fólk við í ferðini. Tað er ikki so lægt, at nakað varð gjørt burtur úr hesum, tí – sum skiparin á bjargingarskipinum "Ægir", ið eisini var við tá, segði – so var hetta eitt tað størsta bjargingarbragd, sum nakrantíð er framt í Íslandi. Hóast trolarin var íslenskur, so merkti talið av føroyingum, at hetta kundi gjørst ein tann størsta sjóvanlukkan hjá føroyingum.

Kensluborin ferð
Farið varð við báti út undir Grønulíð, og við fráferð-

50 ár síðan bjargingaravrikið við "Egil Reyða": Aftur á staðið

Hetta eru teir fýra av manningini á "Egil Reyða", sum vóru við, saman við Gísla Jónsson, ið sum 17 ára gamal gjørdi tað bragd at leiða bjargingarliðið fram til staðið, har trolarin var farin á land.

Frá vinstru: Hilmar Larsen, Dalur, Guðmundur Arason, Gíslur Jónsson, Axel Oskarsson og Tórálvur Mohr Olsen, Sandur.

Tá farið var av Ísafirði varð gamla íslenska sjómannabønin biðin av Guðmundi Arason, sum stendur aftur í rong.

Hesir fóru í land at leggja blómur á vraklutir av "Egil Reyða".

ina bað Guðmundur Arason, sum er annar av eftirlivandi íslendingurin frá "Egili Reyða", ta gomlu sjófarðarbønina hjá íslendingum. Tá komið varð fram til strandingarstaðið, varð minningarhald hildið fyri teimum fimm av manningini sum fórust. Síðan fóru nakrir av manningini í land saman við nøkrum av bjargingarmonnum, og teir lögdu blómur á vraklutir, sum enn lógu í fjøruni. Eitt blómutyssi varð lagt fyri hvønn teirra, sum ikki bóru boð í bý.

Síðani varð gingið til niðurlagda bóndagarðin á Slettu, hagar teir av manningini, sum vóru bjargaðir í land, gingu fyri 50 árum síðani, og gistu um náttina. Hesin teinurin var als ikki so lættur at ganga, sjálvt undir teimum góðu umstøðum, sum nú vóru. Gingið varð eftir fjøruni, men hon var sera grýtt og illgongd. Aftaná ein stuttan steðg á Slettu varð siglt til Hesteyrar, hagani bjargingarmannin fór til gongu út í Grønulíð fyri 50 árum síðani. Aftan á bjargingarmanningini fór eisini onnur manning á skíðum við útgerð og turpum klæðum til teir bjargaðu. Teir hittu eisini onkran av hesi manning.

Her var lítil samkoma hildin, har kvinnukór sang, og borðreitt varð við súpan og øðrum góðum.

Steinn Jónsson, sum var stýrimaður á "Austfirðingi" og ein av bjargingarmonnum segði, at tá hugt verður eftir hesum leiðum í bestu summarlíkindum, var tað ikki til at skilja, at tann tá so ungi Gíslur Jónsson kundi føra manningina trygt allan hendan vegin í tí ringa illveðrinum, sum tá var.

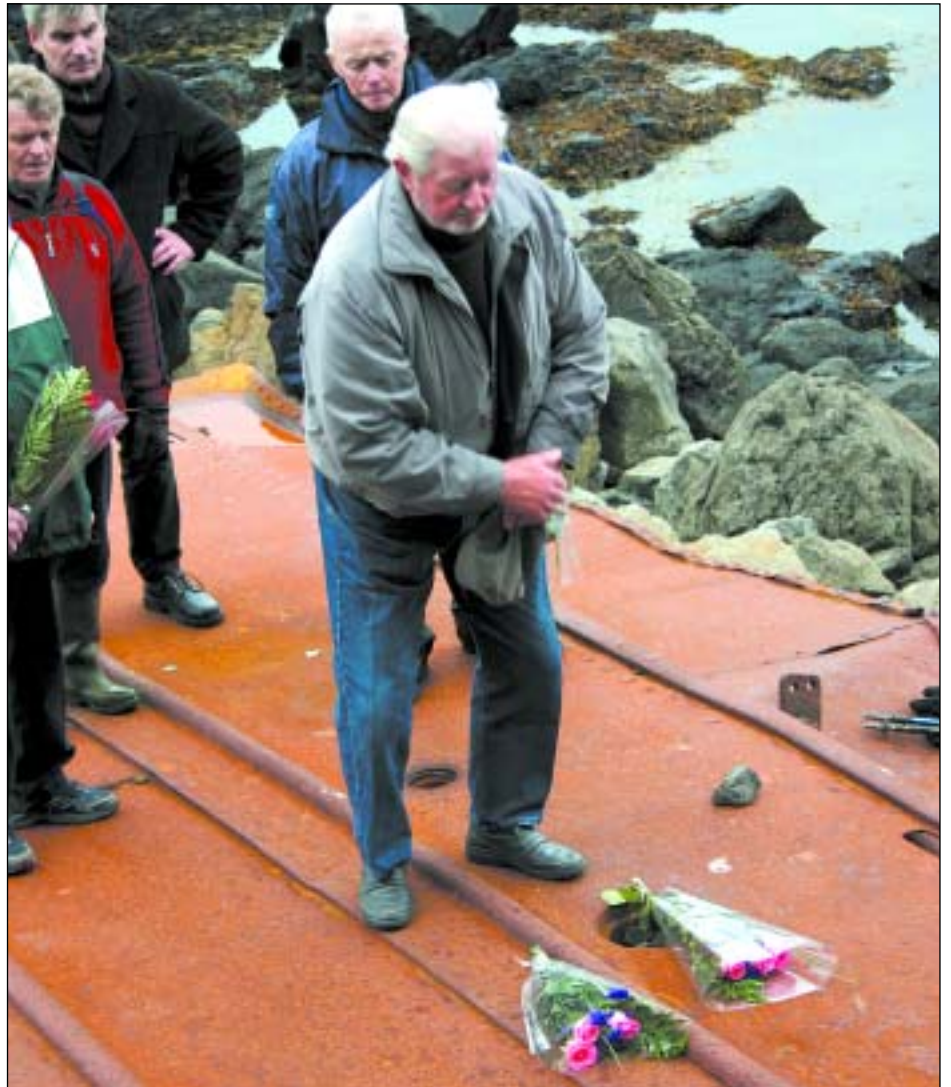
Tórálvur takkar fyri lívið

Tórálvur Mohr Olsen segði á samkomu á Ísafirði, at hann var sera fegin um møguleikan at koma higar at hitta onkrar av sínum gomlu skipsfeløgum aftur. Og tað var ikki minni hugaligt at hitta onkrar av bjargingarmonnum, nú ein hálv öld var liðin. Hann segði m.a.: "Eg eri sannførdur um, at hövdu hesir menn ikki verið, so hevði eg ikki verið her í dag. Tað avrik, teir framdu, verður ongantíð fulltakk-að og kann illa lýsast við orðum. Hetta eri eg ikki minni sannførdur um, nú eg havi verið á hesum leiðum og rættiliga hava sæð umstøðurnar á staðnum."

Tórálvur var ein av teimum, sum varð bjargaður sjóvegis. Hann sigur, at tað

Her eru teir aftur undir Grønulíð.

Her hevur Tórálvur lagt blómur til minnis um sínar skipsfelagar, sum ikki bóru boð í bý.

Á veg til Slettu, bóndagarðin, hagar teir av manningini, sum vórðu bjargaðir í land, máttu fara til gongu, áðrenn teir finga hvíld fyri náttina.

Her eru teir aftur á Slettu.

var nógv longri og verri at ganga teinin til Sletti, enn hann hevði ímyndað sær. Her var eingin bakki at ganga eftir, tí líðin skráar allan vegin oman í fjør-una. Tað var undrunarvert, at allir komu fram á lívi. Tað er staðfest, at hjá onkrum av bjargingarmonnunum var eisini lítið út at geva. Leiðin at ganga tók umleið hálvan annan tíma í bestu líkindum, og tá so hugsað verður um, hvussu tað hevur verið at ganga hesi somu leið fyri 50 árum síðani í allar-ringastu líkindum, verður avrikið ikki minni.

Tórálvur sigur, at mót-tøkan í Íslandi var eina-standandi, og hann er sera

fegin um, at hann fekk hendan møguleikan at vera við til hetta minnis-hald.

Sigast kann, at henda hendingin er enn eitt dømi um lagnufelagsskapin mill-um føroyingar og íslend-ingar. Ein lagnufelagsskap-ur sum neyvan hevur sín líka millum lond.

Vit fara at lýsa ferðina við nøkrum myndum, sum m.a. Sniálvur hevur tikið.

Her síggja vit ferðalagið.

Sjómannadagurinn

Myndir: Fríðrik Sivertsen

Tað var hugaligt, at tað skuldi eydnast so væl við sjómannadegnum í Klaksvík seinasta leygardag. Tað var Olivur á Norðlýsinum sum í vár fekk hugskotið

til eina egningarkapping. Kannað varð eftir, hvussu slíkar vóru fyriskipaðar í Noregi og Íslandi, og hetta endaði so við eini rættiligari stevnu, har fiski-

maðurin var í fokus, og tað vóru teir sum settu dagsskránna bæði hjá "høgum og lágum". Tann samlaða pressan hevur eisini mettt hetta vera ein

hending, sum nakað nógv kundi gerast burtur úr, og er hetta eisini hugaligt.

Tað er eisini útmerkað, at tað longu liggur í kortunum, at hetta er eitt til-

tak sum skal halda fram, og Klaksvík er uttan iva tað upplagda plássið til hetta.

Nú er so nógv kunnað um tey ymisku tiltøkini, so tað er óneyðugt hjá

okkum at endurtaka tað, sum longu er sagt. Men vit hava tikið myndir á sjómannadegnum, og endurgeva vit nakrar av teimum her.

Dagurin byrjaði við einum rimmar morgumatarborði á Stongunum.

"Gamli" fiskimenn høvdu eisini leitað sær til Klaksvíkar.

Fiskimaðurin hevur fingið sína egnu standmynd.

Ziska er nýggi bjargingarbáturinn hjá Norðoya Bjargingarfelag. Navnið er eitt hóskandi minni um Ziska Jacobsen, nú 75 ár eru liðin síðan hansara bjargingarbragd í 1930, tá Ernestina fór á eitt sker undir Íslandi.

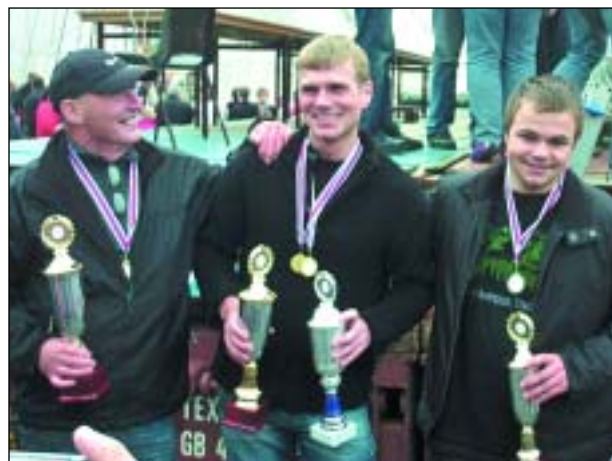
Eisini var kapping at bøta trol.

Tvær sluppir við bryggju er ein sjáldsom sjón í dag. Fyrr var tað gerandiskostur.

Agnskering hevur altíð kravt sín mann. Her var eisini kapping.

Vinnararnir.

Sjómanstak var eitt vanligt ítriv umborð á skipum. Tí er tað eisini upplagt at kappast um.

Teir kýta seg at egna.

Her sæst, at ein rúgva av fólki, var møtti upp.

FF var eisini umboðað av Andreasi Berglið og Fríðrikki Sivertsen.

heintast áðrenn fráferðina. Tað er ikki torført at gita sær til, at hetta viðför-ið fór ongan veg, tí hvat skuldu deyðadømd nýta viðför-ið til. Tað endaði nevnliga í handlunum í leguni, sum so kundi fáa vinning burtur úr tí.

Og hetta var eisini "professionelt", tí flutningurin til deyðslegurnar fór fram við almennu týsku jarnbreytunum Deutsche Reichsbahn. Myndugleikarnir bíløgdu og rindaðu so og so nógvar ferðaseðlar, og so lagaði jarnbreytafelagið túratalið eftir tørvinum, eins og Strandferðslan hjá okkum ger, tá stevnur eru. Myndugleikarnir fingud enntá avsláttur fyri bólkaferðir!

Ein eingil kom
Tá dagurin kom, sá eg av sjúkrastovuni niður á tok-ið, sum var komið eftir okkum. Hjá mær var einki at pakka, tí eg átti einki. Eg bíðaði bert eftir, at tíðin var komin at fara um-borð.

Tá kemur ein eingil til mín. Tað má eg kalla hann. Hann var lækni á sjúkrahúsinum og var jødi. Hann segði: "Tú fert ongan veg, tí tú er ov sjúk at ferðast. Kom við mær". Men eg visti, at adoptivforeldur míni skuldu fara, so eg segði, at eg vildi fara við teimum uttan mun til hvat annars hendi. Eg orkaði ikki tankan um enn eina ferð at missa tey, sum stóðu mær næst, og sum vóru góð við meg. Men hann segði avgjörður: "Kom við mær." Somu boð fekk eisini vinkonan, sum eg umrøddi. Og vit fóru við honum. Læknin førði okkum til eitt annað hús, har vit so hildu til.

Hetta gjørdi hann, tí hann visti, at tað einasta, sum kundi bjarga okkum, sum høvdu fingið ferða-boð, var eina læknaváttan um, at vit vóru ov sjúkar at ferðast. Samsvarandi týskum "ordan" máttu fólk helst ikki doyggja á leiðini.

Nakað eftir hetta doyði vinkona mín í hungri, og so var eg aftur einsamall. Eg sá ongantíð læknan aftur. Hann er kanska sjálvur farin við tokinum og fingið ta lagnu, sum hann bjargaði mær frá. Tað er eisini ein møguleiki, at tað er eydnast honum at krógva seg. Men eg var tann einasti sjúklingurin á míni deild á sjúkrahúsinum og kanska á øllum sjúkrahúsinum, sum slapp við lívinum.

Henda ferðin, sum eg skuldi havt verið við, gjørdist tann seinasta regluliga flutningsferðin úr Theresienstadt. Í novemb-

Hendan myndin er tikin í 2003 í føðibýnum hjá Menakhem.

Frá høgru eru: Hanna, Adam Ben Yami, elsti abba- og ommusonurin, sonur Roy, nú 18 ár, Menakhem, dótturin Tsofit Kirshner við hennara eldra soni Itay, aftanfyrri hana sonurin Roy og dóttir hansara Mika. Drongurin frammanfyrri hana er yngsti ommu- og abbasonurin, Yotam, sum er sonur Tsofit.

Hanna og beiggjar hennara, Heini høgrumegin og Sali til vinstru, fyrri umleið 10 ár síðani.

Hanna við Tsofit 6 og Roy 5, beint eftir, at verða komin heim úr Eritrea í 1963.

er 1944 máttu týskarar nevnliga gevast við hóp-gassingini av jøðum í Auschwitz. Stríðsvøllurin nærkaðist nú so nógvar deyðslegunum í Polen, at hetta skapti ólag á "framleiðsluna", og tað bar ikki til at halda áfram. Og tí var ikki "pláss" fyri mær og hinum, sum vóru eftir í leguni.

Endiliga bjargað
Tað vóru so nógvar tok farin úr leguni í september og oktober 1944, at bert ein fjórðingur av vanliga

fólkatalinum var eftir, so her gjørdist sera tómligt. Men fram ímóti krígsløki fylltist legan knappliga við fólk. Eini 25-30.000 komu frá ymiskum øðrum legum. So hvørt sum teir sameindu nærkaðust teimum ymiskum KZ-legunum, vóru tey, sum enn vóru á lívi, koyrd út úr legunum og flutt til "tryggari" støð. Summi vóru rikin eftir vegnum. Nógvir doyðu, summi av maktarloysi, onnur vórðu skotin av týskarum, so hvørt, sum tey ikki orkaðu meira.

Hetta vóru teir sokallaðu deyðsmarsjirnar. Men onnur komu vegin fram til okkara í tokum. Hesi høvdu ferðast í fleiri sam-døgur í kúratúrvagnum undir ringast hugsandi umstøðum. Serstakliga verður tikið til ein flutning av 3.000 jøðum úr Ungarn, sum høvdu verið ávegis í heilar trýggjar vikur. Her vóru fólk millum 2 og 90 ára gomul. Og eg var skakað yvir at siggja tey sum komu higar. Vit høvdu víst fingið lítið at eta, men hesir fangarnir

sóu ræðuliga úthungraðir úr. Tey sóu bókstaviliga út sum livandi lík, og tey doyðu sum flugur. Nógvar fóru so troytt, at tey orkaðu ikki at eta, tá tey fingud møguleikan til tað.

Landfarsótt fór eisini at ganga millum tey, sum fóru í leguni, og av henni doyðu fleiri hundrad fólk um dagin.

Tann 29. apríl kemur Reyði Krossur og yvirtekur myndugleikan yvir leguna, og tann 13. mai koma russar, og tá var tíðin hjá týskarum liðug.

Bjargað í síðstu løtu
Sigast kann, at tað var í síðstu løtu bjargingin kom. Eitt týskt skjal kom nevnliga undan kavi, tá íbúðin hjá ovastanum fyrri leguni var tikin. Her fanst ein nágreinilig ætlan um at beina fyrri Theresienstadt við øllum íbúgvum tann 10. mai 1944. Eftir ætlanini skuldi fyrirbeiningin bert taka fáar tímar, so týskarar dugdu at skipa fyrri til tað seinasta.

Aftaná russararnar komu amerikumen at taka hond um okkum. Hjálparfelagskapir vestanífrá fóru slopnir inn í Tjekkosllovakia at hjálpa teimum, sum fóru sloppin livandi frá KZ-legunum. Fyrst fóru vit við toki til Pilsen í Tjekkosllovakínum, og har fóru vit upp í stórar amerikanskar lastbilar. Og, sum um vit ikki høvdu havt nóg mikið av trupulleikum, kom lastbilurin út fyrri einum óhappi og koyrdi út av veginum. Men tibetur slapp eg við nøkrum smásnuddum. Vit komu inn í Týskland, og har var alt gjørt til reiðar fyrri at kunna taka hond um okkum og geva okkum ta fyrstuhjálpið sum tørvaði.

Eg var framvegis sjúk. Fyrst fór eg á eitt sanatorium, har eg fekk viðgerð fyrri tuberklar. Eg vildi sleppa til Palestina, men hetta loyvdu bretar ikki tá. So tey sendu meg til eitt nunnuklostur uppi í fjøllunum í Bayern. Har var nógvar frísk luft og gott umhvørvi, og so liðandi kom eg fyrri meg aftur. Í 1947 kom eg í eina legu fyrri jøðar.

Til Ísrael

Eg fór so at sóknast eftir báðum beiggjunum hjá mær, og tað vísti seg, at teir fóru komnir til Palestina í øllum góðum. Men annar hevði tó verið sjálvboðin við í bardaganum móti fasistunum í Italia við eini jødiskari herdeild. Her varð hann særður. Hann var ov ungur og hevði falsað upplýsingar um aldur fyrri at sleppa

við. Men eftir kríggið var hann farin heim aftur.

Eg fór so til Ísraels. Nú eru vit komin fram til mai 1948, so nú kundi farast nøkurlunda lógliga inn í landið. Men tað var ikki bert sum at siga tað hjá einum at siga barni sum mæ – uttan foreldur – at sleppa til Palestina. So eg mátti, sum onnur børn í líknandi støðu, fáa ein falskan samleika, sum vísti, at eg longu búði í Palestina. Og tað gekk.

Mundi minst

beiggjan aftaná alt
Sum tað fyrsta fór eg at leita eftir beiggjum mínum. Teir búðu í eini kibbutz tætt við Rkhovot, ikki langt frá Tel Aviv. Tá ið eg kom til Ísraels (Palestina), sum staturin nú æt, búði eg í eini innflytaralegu á Karmel fjallinum. Men skjótt fekk beiggi mín Sali meg til ta kibbutzina, har hann búði. Hin beiggi míni Heini var á eini kemiskari verksmiðju við Deyða Havið. Hann var her fyrri saman við limum úr øðrum kibbutsum at verja verksmiðjuna móti álopum frá arabiskum uppreistrarmonnum. Tá ið Heini frættir, at eg eri komin til kibbutzina, har beiggjarnar annars búðu, tók hann frí fyrri at koma at hitta meg. Men vegna arabiska uppreistarinn slapp hann ikki eftir landi, men mátti koma við flogfari. Og flogfarið fekk eitt brek og mátti neyðlenda sunnanfyrri Jaffa. Tá verða teir álopnir av einum arabiskum bólki, og teir sum yvir-livdu lendingina, vórðu skotin av arabarum.

Bjargaður av
sínnum mordara

Tann einasti, sum ikki doyði, var beiggi mín Heini. Men hann royndi at lást at vera deyður fyrri at sleppa undan deyðsskotinum. Men kortini sær ein av yvirgangsmönnum, at ein av "deyðu" monnum rører seg.

Hanna júst komin til Ísrael.

Framhald á næstu síðu

Hesin arábarin ger tá tað sjáldsama, at í staðin fyri at geva honum náðiskotið, biður hann beiggja mín um at halda seg kúrran. Hann fekk so onkursvegna sent boð til jødiska grannalagið um, at tað enn var lív í einum av teimum skotnu. Teir fóru eftir honum, lögdu hann á eina bõru og fóru avstað við honum. Hann var so illa farin, at eg kendi hann als ikki aftur. Hann kom undir eina drúgvu skurðviðgerð, og kom so fyri seg aftur eftir langa sjúkralægu.

Spurningurin er so, hví hesin arabarin knappliga gjørdist so menniskjansligur. Hildið verður, at hann kann hava hugsað, at hansara umhugsni kanska einaferð fór at koma honum til góðar aftur, um hann ein dagin gjørdist tann minni maðurin mótegis ísraelsmonnum. Men lægið var tað í hvussu er.

Um somu tíð var eldri beiggi mín Sali í herinum, har hann var við í hørðum bardøgum um Jerúsalem.

Eldri beiggin gjørdist fiskimaður, og yngri beiggin gjørdist lærari, og hann kendi hvørt kykt og hvørt stráð og alt tað sum vaks.

Nú eru teir báðir deyðir av krabbameini. Teir vórðu báðir giftir og fingi børn, so væl er komið undan hóast alt.

Hitti Menakhem Menakhem var í somu kibbutsum beiggjar mínir, og tað var soleiðis, at vit hittust. Men eftir alt, sum var hent, sigur Menakhem, at eg sá út sum ein 14 ára gomul, hóast eg var 17-18 ár og annars var komin meg væl seinastu tvey árin.

Eg var í kibbutsin nakrar mánaðir, har eg vitjaði og var um beiggja mín Heina, inntil hann varð útskrivaður.

Menakhem fór í herflotan, og eg fór úr kibbutsin at hjálpa ungum innflytarum í eini kibbutz í Jordan dalinum, og her lærdu eg hebraiskt og aðrar lærugreinir á studentaskúlastøði. Umleið 1950, tá fyrsta kríggið var endað, savnaðust vit øll í eini nýggjari kibbutz kallað Ha-on við Genesaret vatnið. Í 1953 fór eg á lærarskúla, og fekk starv í 1956.

Meðan eg las, gjørdi vit bæði Menakhem av at giftast. Vit búsettust í vestara Galilea, og her vóru okkara børn fødd. Her búðu vit inntil 1960, tá vit fóru til Massawa í Eritrea, har Menakhem fór at arbeiða sum fiskiveiðuserfrøðingur. Í 1963 vendu vit heim aftur til Ísraels, so

Hanna og Menakhem á yngri árum.

børnini kundu fara í skúla her. Eg helt áfram at arbeiða sum lærari, inntil eg gavst í 1988. Í meðan hevur Menakhem arbeitt í fiskivinnudeildini hjá ST-stovninum FAO í Rom í sjey ár. Eg búði heima og Menakhem ferðaðist ímillum, og viðhvørt var eg saman við honum í Rom.

Aftur í Berlin

Í 80-árunum fór Sali beiggi mín aftur til Berlin, sum tá framvegis var ein sundurbýttur býur. Eitt tað fyrsta hann gjørdi, var at royna at finna okkara hús, sum lógu í gamla Eysturberlin, men hann fann tey ikki. Nógvar gøtur vóru so nógv broyttar, at tað var hopleyst at finna. Grannalagið var eisini oyðilagt av bumbum og var bygt upp aftur á ein ørvisi hátt. Tað vóru bert tær stóru breiðu gøturnar, sum vóru óbroyttar. Hetta var eitt vónbrot.

Í 1990 fór eg saman við Menakhem og beiggja mínum Heini, til Berlin. Heini hevði konu sína við. Tá vóru vit boðin av býarstýrinum í Berlin.

Men fyri tveimum árum síðani kom sonur okkara og greiddi frá, at hann hevði sæð filmin Pianisturin, har filmstjórinn Polanski, sum sjálvur er pólskur jødi, greiður frá lagnuni hjá einum pólskum jøda, og har tað eisini verður greitt frá ræðuleikunum í ghettointi í Warzava, eftir at týskarar tóku ræðið. Hesin filmur snýr seg um kenda pianistin Wlady-

slaw Szpilmann og um, hvussu hann yvirlivdi Holocaust.

Sonurin helt, at vit máttu øll fara hagar sum Menakhem eisini hevði traðkað sínar barnaskógvar, og har hann eisini varð sloppin undan nasistunum. Hann hevði jú upplivað nakað tað sama sum høvuðspersónurin í filminum.

Hann bjóðaðu sær at fara við okkum, og vit tóku av. Men vit fóru fyrst til Týsklands. Har var ein kvinna, sum var ferðaleiðari hjá okkum. Hon visti alt um Berlin, og hon kendi hvørja gøtu. Aðrenn vit fóru, hevði sonur okkara givið henni navnið á okkara gøtu, sum tað var tá. Og tá vit komu, fór hon við okkum til gøtuna, og beint hagar sum vit høvdu búð. Vit høvdu ikki kunnað funnið gøtuna, tí navnið á henni var broytt. Navnið tá var Mendelssohn Strasse. Hetta navn hevur ljóðað ov jødiskt, so nasistarnir broyttu tað til Romberger Strasse. Men nú hevur gøtan fingið gamla navnið aftur. Og henda kvinnan fann eisini fram til sjúkrahúsið, har eg hevði verið innløgð.

Fingu mammubeiggjan aftur í eini fløsku. Eg átti ein mammabeiggja, sum eisini hevði búð í Berlin. Hann var ein hart arbeiðandi skómakari. Hann fekk somu lagnu sum pápi og varð fyribeindur í KZ-leguni Sachsenhausen í 1938 norðanfyrir

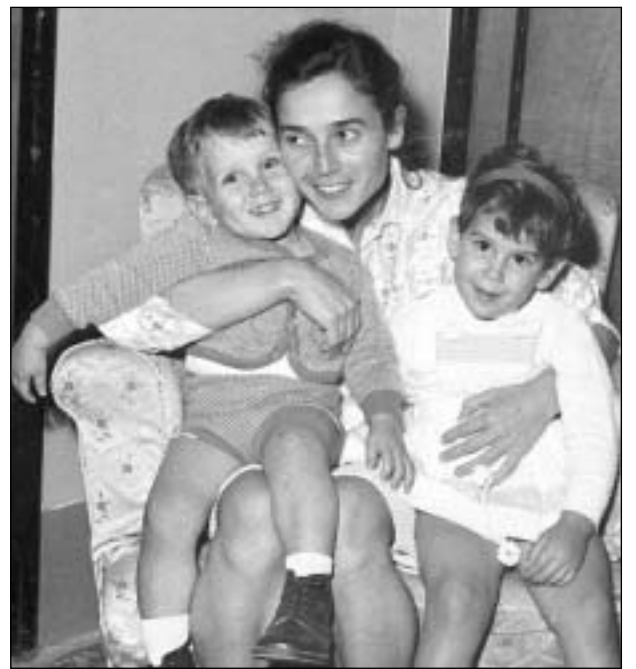
Berlin. Her vóru fyrstu royndirnar gjørdar at gassa fangar. Hetta varð gjørt við at koyra teir upp í eitt lufttætt rúm í einum lastbili, og so leggja eina slangu frá útstoytinum til. Hetta riggaði sera "væl", men nøktaði ikki tørvin. So næsta stigið í "menn-ingini" vóru gasskøurnir.

Tá í tíðini sendu týskarar øskuna á teimum, sum teir beindu fyri, til familjuna í eini fløsku, so kundi familjan jarðað hana og harvið fáa ein grøv at vitja. Men skipanin var eisini tann, at familjan mátti gjalda fyri útreiðslurnar av hesum!

Eg visti tá einki um, hvar grøvin var. Men henda sama kvinnan ringdi til skrivstovuna hjá kirkjugarðinum, og so visti tað seg aftur, hvussu væl týskarar hava skil á tí, teir gera, eisini tá tað ræður um at beina fyri fólki. Vit fingi at vita, at júst í tí og tí raðnum á kirkjugarðinum, finnur tú grøvina hjá mammubeiggja tínum. So vit fóru øll út á kirkjugarðin at finna grøvina. Men hon var eitt sindur ring at finna, tí steinarir vóru so tilgrónir, at nøvnini ikki sóust. Men so fór umrøddu kvinnan at skava av einum tilvildarligum steini, og tá visti tað seg júst at vera tann grøvin, sum vit leitaðu eftir. Vit fingi høvi til at minnast hetta ofrið fyri nasistiska stýrið.

Hesin mammubeiggi mín átti eina dóttir, sum flutti til Franklands við síni familju. Men her varð maður hennara myrdur av nasistunum. Hon og sonurin yvirlivdu og fluttu seinni til USA.

Síðan fóru vit til jarnbreytarstøðina, hagani tey sendu okkum og onnur til Theresienstadt og aðrar týningarlegur. Her funnu vit innskriftir av øllum fráferðunum, hvagar tær fóru og hvussu nógv vóru við í hvørjum toki. Her kundu vit eisini síggja júst ta fráferðina, tá pápi, mamma og systir vórðu send í deyðan. Eins og eg kundi síggja fráferðina, tá

Hanna við børnunum í 1961 í Eritrea, sum tá var partur av Etiopia.

eg sjálv varð send til Theresienstadt. Hesar innskriftir standa nú sum eitt minni, og tær eru tiknar úr upprunaligum protokollum. Her var eisini skil á!

Funnu navnið á mammuni

Vit vitjaðu eisini Jewish Museum í Berlin. Vit sótu og hvíldu okkum, tá ommusonurin kemur rennandi, og rópar: "Kom niður, her er nakað, sum tú má síggja." Eg rann oman, og eg kundi ikki trúgva mínum egnu eygum, tí her síggi eg navnið á mammu skrásett á einum yvirliti yvir teir týsku jødarnar, sum vóru fyribeindir. Og navnið á systir mína funnu vit eisini. Og her var endaliga vátanin um, at tær vóru sendar til Auschwitz við øllum teimum ræðuleikum, sum liggja í hesum orðinum.

Kommandanturin Rudolf Hess í Auschwitz hevur skrivað sínar endurminningar. Tað er neyvan ivi um, at undir øðrum umstøðum hevði hann verið ein framúrskarandi virkisleiðari.

Hann skrivir sakliga um, hvussu hann fekk til uppgávu at effektivisera týningina av jødum, tí tað gekk ov seint fyri seg. At fylla ein bil við jødum og at gassa teir við útstoyts-

gassinum riggaði væl, men orkan varð ov lítill. Men Hess fekk "ment" mannagongdina við gasskømrinum í Auschwitz, har tað kundi bera til at beina fyri fleiri hundrad ella túsund í senn. Hesum hevði hann einki fortreð av. Hann hevði bert loyst ta uppgávu, sum hann hevði fingið boð um at loysa. Hann varð hongdur í 1947.

Vit vóru eisini í Vannsee beint við Berlin, har nasistiska leiðslan í 1942 tók endaliga avgerð um at beina fyri øllum jødum. Men, sum vit eru prógv um, so eydnaðist hetta ikki til fulnar.

Hugtakandi og kensluborin samrøða Hetta var søgan hjá Honnu. Sjálvur havi eg havt nógv samrøður við fólk, men hetta er tann mest kensluborna, eg havi upplivað. Her er talan um eina óvanliga kvinnu við eini einastandandi lagnu, og tað stóð stundum nógv á henni, tá hon greiddi frá. Tað var eisini hugtakandi at staðfesta, at hóast alt tað, sum Hanna hevur upplivað, so hevur hon ikki feril av beiskleika móti nøkrum. Tað er sermerkt fyri hjúnini bæði, at tað merkist ikki á teimum, at tey á umrødda hátt hava verið deyðadømd av øðrum fanatikum. Sjálvi hava tey ikki brá av fanatismu.

Nú búgva tey í býnum Kiyat Tiv'on, millum Haifa og Nazareth, har tey hava ein urtagarð, sum fyrst og fremst Hanna tekur sær av. Her liva tey í sátt semju við arabisku grannarnar. Hóast Menakhem er 78 ár, er hann framvegis virkin á fiskivinnuøkinum og ferðast í onnur lond at halda fyrilestrar.

Sanniliga eini merkisverd hjún.

Glaser, Berl	Berlin	03.02.95	15.08.42	Dachau
Glaser, Berta	Berlin	13.06.87	verschollen	Osten
Glaser, Berta, geb. Rosenthal	Würzburg	13.04.59	16.11.42	Theresienstadt
Glaser, Berta B., geb. Morgenbesser	Berlin	19.05.97	verschollen	Auschwitz
Glaser, Bertha, geb. Herz	Frankfurt	19.12.71	30.12.43	Auschwitz
Glaser, Bertha, geb. Leiser	Berlin	12.02.80	verschollen	Kowno
Glaser, Bettina	Berlin	27.11.79	für tot erklärt	Auschwitz
Glaser, Bettina	Berlin	04.06.96	verschollen	Riga
Glaser, Betty, geb. Jaffe	Berlin	30.07.79	verschollen	Auschwitz
Glaser, Brigitte	Berlin	15.01.28	verschollen	Litzmannstadt/Lodz
Glaser, Caroline	Berlin	24.12.11	00.05.43	Theresienstadt
Glaser, Cilli	Frankfurt	11.02.83	verschollen	Litzmannstadt/Lodz
Glaser, Dorothea, geb. Abraham	Berlin	29.12.91	für tot erklärt	Auschwitz
Glaser, Edith	Berlin	29.08.25	verschollen	Auschwitz

Fyri tveimum árum síðani fær Hanna endiliga váttað lagnuna hjá mammuni. Hetta hendi á Jewish Museum í Berlin, har gjørt er eitt yvirtilt yvir lagnuna hjá týsku jødunum. Her stendur svart uppá hvítt, at Berta B Glaser er horvin í Auschwitz. Hvat ið liggur í hesum vita vit.

Danski fiskimálaráðharrin kunnar seg um fiskidagaskipanina

Sum vit greiddu frá í seinasta blaði hevur danski matvøruráðharrin Hans Christian Schmidt verið og vitja í Føroyum í døgnum 16. og 17. august. Hann er eisini fiskimálaráðharri og kom higar úr Íslandi. Endamálið við ferðini var at kanna tær reguleringsskipanir, sum eru galdandi fyri fiskiskap í hesum báðum londunum.

Í Danmark er tað sama galdandi sum í Føroyum, at fiskimálaráðharrar ofta verða skiftir út. Seinasta ár var tað Marianne Fischer Boel, sum vitjaði higar sum fiskimálaráðharri. Men hon gjørdist beint aftaná vitjanina landbúnaðarkommiserur hjá ES. Starvið fór so til H.C. Schmidt, sum frammanundan hevur verið umhvørvismálaráðharri.

Hjá einum nýggjum ráðharra er nógv at seta seg inn í, og ráðharrin hevur tí eisini nýtt høvi at kunna seg um fiskivinnuna í Føroyum. Tí hevði hann eina rættiliga umfatandi skrá. Hann vitjaði fyrra dagin Bjørn Kalsø, landsstýrismann í fiskivinnumálum,

Danska sendinevndin saman við umboðunum fyri FF. Ráðharrin er nr. 3 f.v. Uttast til høgru er Karl Isaksen, stjórnarlimur í FF.

har hann hevði fund við fiskidaganevndina, fiskimannafelagið og reiðara-

felagið. Síðan var farið til Fuglafjarðar, har vitjað varð á Havsbrún.

Tann 17. august var hann í Klaksvík, har hann varð kunnaður um fiskivinnuna har á leiðini, og hann vitjaði m.a. flakavirkið Kósina. Hetta hevur so verið tað sum tíðin loyvdi.

Í ferðalagnum vóru umframt ráðharran: Mogens Schou, skrivstovustjóri,

Agnete Sigurd, ráðharraskrivari, Kenn Skau Fogtmann, fulltrúi, Uffe Sveistrup, fulltrúi og Mette Thorn, tíðindaskrivari.

Vónandi hevur ráðharrin fingið ta kunning, sum hann kom eftir. Tað er sjálvsagt avmarkað, hvussu nógv kann sigast á einum fundi, sum varir í trý korter. Men vit í FF brynja okkum væl við tilfari til slík høvi sum hesi. Fyrst og fremst er tað ársfrágreiðingin. Her er nakað av donskum teksti sum t.d. klagan til TV2, sum eisini er ein kunning um umstøðurnar hjá fiskimonnum í Føroyum. So hava vit eisini gjørt ein danskan tekst til hagtølini

í ársfrágreiðingin, so tað kann fáast ein greið mynd av høvuðsgongdina hjá fiskivinnni og fiskimonnum.

Vit hava eisini tilfar á donskum um fiskidagaskipanina og onnur viðurskipti. So vit eru førir fyri at geva skandinaviskum gestum eina rímliga góða kunning um okkara viðurskipti. Hetta er eisini neyðugt, tí tað er javnan, at vit hava samband við útlendingar, sum koma higar.

Viðvíkjandi fiskidagaskipanini gjørdi FF greitt, at felagið stuðlar skipanini. Men fyri at hon skal rigga til fulnar, er neyðugt, at talan er um eina greiða skipan, har fylgt

verður nágreiniliga við, hvussu veiðuorkan broytist. Tað er einki dulmál, at henda fortreyt er ikki fylgd í Føroyum, og hetta setir óneyðugt ivamál við skipanina. Men ein slík uppfylging krevur eisini sítt, samstundis sum tað gongur sjón fyri søgn, at umsiting av eini fiskiveiðuskipan kann vera sera trupul.

Nú fer so at frættast, hvat ið kemur burtur úr vitjanina. Ráðharrin hevur samb. útvarpinum sagt, at nakað kann í hvussu er brúkast í okkara fiskidagaskipan. Men endaliga úrslitið verður avgjørt av politiskum samráðingum í heyst.

Ráðharrin saman við formanninum í Reiðarafelagnum Jákup Sólstein og skrivaranum Jógvan Norðbú, uttast til vinstru.

Grønlandstíðindi frá Kára við Stein

9. august

Tað eru 10,5 stig í dag – og ein rúgva av moyggjabitum, summir eru sum helikoptarar so stórir, og teir royna at tanka væl upp. "Nanoq", ein lítill krabbabátur, kom inn í morgun at landa; teir hava gott 12 tons inni av livandi krabba, og tað gevur í miðal 12 kg pr. tein. Skiparin, Jakob Eivindsson, letur væl at fiskiskapinum, teir hava havt gott fiskarí, síðan teir byrjaðu. Teir hava roynt á Fyllabanka fyri tað mesta; teir rokna við at sigla í kvøld.

11. august

+9,8 stig og stilli. "Lómur" kom inn at landa í morgun; teir hava um 90 tons inni.

15. august

+6,8 stig og stilli. "Acadienne Gale II" kom inn í morgun eftir pakningi og at bunkra. Teir hava verið úti í tvær vikur og hava gott og væl 200 tons inni, teir hava verið inni í Nuuk og landað herfyri – fulla last. Teir royna nakað sunnan fyri Nuuk, men á Kanadiskum øki, tað tekur nakað av tíð at sigla norður til Sisimiut, men her høvdu teir pakning, og eingin pakningur var í Nuuk. Teir fóru út aftur um 11 tíðina.

"Haanseeraq" kom inn at landa í morgun, teir hava uml. 50 tons inni. "Ocean Tiger" kom inn í kvøld at landa, teir hava knapt 400 tons inni. Og "Akamalik" er á veg til

"Lómur".

Nuuk at landa í morgun, teir hava fulla last. "Regina C" er inni í Nuuk og landar í dag.

18. august

Tað eru pluss 6,7 stig og stilli. "Lómur" var inni og landaði í gjárskvøldið og

fór nýggjan túr í dag. "Nanok Trawl" kom inn í morgun at landa; teir hava um 340 tons inni.

Krabbakvotan hjá teimum smærru bátunum er sett upp við 200 tons. Fiskiskapurin eftir krabba hevur verið svingandi,

men nú er líkasum betri fiskarí. Virkið, sum tekur ímóti krabba, fær 6-7 tons um dagin, 30-40 tons um vikuna, so tey 200 tonsini, sum eru komin aftrat, muna eitt sindur hjá krabbabátunum. Góðskan er ymisk, og í Aasiat hava

teir verið noyddir at steðga við at taka ímóti krabbum, tí góðskan hevur verið so vánalig, lítil matur í leggjunum, og – sum teir siga – so vil eingin keypa sovorðna vøru.

Skeljabátur "Anna Kiil" landaði skeljar í dag, teir høvdu gott 20 tons inni. Annars hava teir smærru rækjubátarnir brúkiligt fiskarí.

Álítandi keldur siga mær, at ein norskur línubátur hevur havt royndarfiskiskap í 2 døgnum út fyri Kap Thorvaldsen. Teir finga 20 tons av toski tey bæði døggin, og so fór hann til Eysturgrønlands aftur. Man toskurin vera á veg aftur til Grønlands? Vit fáa at síggja...

Enn fleiri myndir frá svenskaránnum, Olov Ånstad

Nú er eitt sindur fráliðið, síðani vit prentaðu myndir, tiknar av Olov Ånstad. Hesuferð eru allar myndirnar frá 1963. Fleiri myndir eru frá fyrsta rutuflúgvitúrinum í 1963, har Olov Ånstad var ein av ferðafólkunum.

Heri Simonsen

Eg fekk høvi at vitja Olov Ånstad síðst í mai. Hann og konan eru bæði væl fyrri, tá hugsað verður um hoga aldur teirra. Olov og

konan, Anna Maria, búa í einum minni býi, sum nevnist Malmköping, sum liggur tætt við størri býr, Eskilstuna og Linköping. Olov bað heilsa øllum, sum hann

hefur havt samband við í Føroyum, og er tað hertið gjørt! Malmköping er ein gamal hermannabýur, har ein deild hjá svenska herinum helt til í gomlum døgum. Hernaðardeildin

er nú flutt, men hús og hentleikar frá militæru tíðini finnast enn í Malmköping. Olov og Anna Maria búa í einari umvældari yvirmannaíbúð. Olov hevur fyri stuttum sent fleiri

áhugaverdar, søguligar myndir. Og tær prenta vit so her. Vit prentaðu aðrar myndir frá rutuflúgviningi í FF-blaðnum, 9. januar 2003. Nøkur fólk og bygningar ganga aftur á hesum

myndunum, men ongar eru identiskar við myndirnar, vit prentaðu í 2003.

Anna Maria og Olov Ånstad í teirra hugnaliga heimi.

Eitt av ferðafólkunum umborð við einum pinkubarnið. Kennir nakar kvinnuna?

Myndirnar omanfyri eru allar tiknar á flogvøllinum í 1963.

Sama kvinna á veg út úr flogfarinum.

Pilotarnir báðir.

Her tekur ein maður film upp. Veit nakar hvør hann er?

Smádreingir, kennist nakar við teir?

3 mans í eftirlitstorninum, kennist nakar við teir?

"Ternan" við bryggju.

Fólk á veg umborð. Gev gætur nummarplátuna "Fø 4031". Hvør átti tann bilin?

Sigurd Simonsen í Hoyvík saman við 2 yngru damum. Hvørjar eru tær?

Gunnar Gunnarsson og Eiden Müller.

H. N. Jacobsens bókahandil 140 ár

Vit minnst øll gamla bókhandil og hann hevur verið til so leingi nakar kann minnst. Tað eru eisini fleiri ættarlið av fiskimönnum sum kenna bókhandilin frá álmanakkanum, sum hevur ligið umborð í hvørjum skipi í x ár. Og nú gjørdist hann 140 ára gamal sjálvan ólavsøkdag. Tískil hevur hann sama føðingardag Realur-in sum fylti 50 ár sama dag. Stórt eldri enn 140 ár kann ein handil ikki vera í Føroyum, tí tað eru 149 ár síðan vit finga frihandil.

Leygardagin eftir ólavsøku var ein samkoma í bókhandlinum, har høvið var til at hoyra ta áhuga-verdu søguna hjá hesi fyrirøku, sum fyrst var realskúli í nógv ár. Hetta er eisini av áhugaverd søga, sum vit kanska kunnu koma aftur til eina aðra ferð.

Bókhandilin er í dag ein grunnur, og her er Halgir W. Poulsen formaður. Hann greiddi yvirskipað frá bókhandlinum, og Malan Marnersdóttir gav eina neyvari søguliga frágreiðing. Tummas Hanus Dam, sum eisini er við í grunninum greiddi frá framtíðarætlanum. Tær eru at halda bygningin viðlíka. Hetta krevur nógv. Men annars verður umbygt í lötuni, og ætlanini er at kunningarstovan hjá býráðnum skal húsast her.

Betri karmar fær hon so ikki. Vit fara her at lýsa part av søguni hjá H. N. Jacobsens Bókhandil, og tey fólki sum vóru aftanfyrir hann, soleiðis sum hon varð lögð fram á samkomuni.

Stovnarin

H.N.Jacobsen stendur fyri Hans Nicolai Jacobsen, í

dagligari talu kallaður Hans Niklá. Hann livdi frá 1832 til 1919, og sum so mong havnarfólk vóru foreldrini av bygd. Pápin, Jakob Niclasen, var úr Sumba og kallaður Jákup sum bingur. Mamma Hans Nikláa æt Sigga, sum var dóttir hattavíking og Hvannasundskonu. Hon var vevkona á garðinum á Oyri við Sundalag-ið, har Jákup sumbingur var húskallur. Tey giftust í Fugloy á sumri í 1829 og búsettust um heystið í Gongini í Havn.

Tey finga tvey børn: dóttirina Marionnu, sum giftist við Tummasi niðri í Húsi í Koltri – tað er hann, sum skrivaði kvæðabókina Koltursbók (48 kvæði, 1848), og sonin Hans Nikláa, sum var kendur um alt landið sum Bókbindarin.

John Davidsen skriar um Hans Nikláa, at hann var evnaríkur, dugdi væl í skúlanum og raskur at hjálpa pápa sínum á trøðni. Harumframt fekk hann annað og meira “frá foreldrum sínum: ta siðmenning, ið sermerkti hitt føroyska samfelagið frammanundan frihandlinum og eina bæriligast gav seg til kennar í skemti og álvara, í dansi og gudsóttu. (...) Sum vant hjá ungum evniligum Havnardreingjum í teirri tíðini beyð hann sær til at vera jekari (1. oktober 1849) (...) hann kom at vera yvirmann sín, hin ráðaríka, men

H. N. Jacobsen.

vælmeinta amtmann Dahlerup.” Jekarar vóru soldátar á Skansanum í Havn (eftir 1865 vóru jekarar politistar).

Amtmaðurin fekk tókka til henda vituga og virkisfúsa drong og eggjaði hann til at seta sær hægri mál enn bert at vera tøðhólkur.”

Hetta er í tíðini, tá ið kongligi handilin er einasti inn- og útflutningsvirki í landinum. Eitt av starvsfólkunum har, tað var hosnamaðurin, hann sum tók ímóti hosunum, sum fólk bundu og seldu handlinum til útflutningsbant bókur inn – mest álmanakkar og sovorðið, skriar Johan Davidsen. Hann legði Hans Nikláa lag á bókabinding, og av tí at tað lá stak væl fyri beyð hann sær til at binda bókur inn fyri fólk. Hetta

gav honum so nógv at gera og góða inntøku, at hann mótsett foreldrini kundi giftast ungur, pápin og mamman vóru ávikavist 28 og 35 ára gomul hann bara 20. Kona Hans Nikláa var Jóhanna Maria úr Koytu heima á Sandi, fødd í 1817.

Hans Niklá fer niður at læra

Dahlerup amtmaður og forvaltarin í kgl. handlinum, Kaufeldt hjálptu Hans Nikláa at skriva umsókn um studning til at fara til Keypmannahavnar at læra meira um bókabinding. Hetta er í monopolhandilstíðini, tá ið eingin kundi fáa handilsloyvi, men bókabinding var handverk, sum ikki kravdi handilsloyvi. Hinegin var heldur ikki hildið at bókabinding var av mest neyðugu yrkjunum, men Hans Niklá fekk kortini studning:

Rígtig nok hører Bogbinderprofessionen ikke til de mest nødvendige Professioner, ligesom den vel heller ikke vil kunne skaffe en Mand et selvstændigt Udkomme her paa Øerne, men en Bogbinders Tilstedeværelse her vilde ikke desto mindre i mange Henseender være ønskelig og gavnlig, og en Mand der tilige havde et andet Erhverv, vilde ved denne Profession kunde finde et ikke uvæsentligt Bidrag til sit Udkomme. (JD s. 17).

Hetta fer fram í 1853, og tað bar altso tá til at lita útum tað allar mest neyðuga, sum kravdist til livsins uppihald. Hans Niklá kundi nú:

uden at erlægge Beta-ling(, kunne,) hos den Bogbinder, der er overdraget Handelens Arbejde, nemlig Bogbindemester Ursin her i Staden, modtage den attraaede Vejledning i Bogbinderprofessionen. (JD s.18)

Hans Niklá gjørdi skjótt av. Frá mai til oktober 1854 lærði hann bókabinding í Keypmannahavn og var síðani jekari og bókbindari til hann frá mai 1863 fór úr jekaraliðnum. Fólkatalið var vaksið, regluligur skúli var skipaður, og tí øktist eftirspurningurin eftir bókum. Fólk bóðu tí bókbindaran fáa sær bókur, og Hans Niklá skrivaði til Ursin, lærumeistara sín, og kom so líðandi í sambandi við bóka- og pappírshandlalar. Fyri at fáa meira burtur úr, mátti hann gerast limur í Den Danske Boghandlerforening. Í september 1864 gjørdist hann limur í bókahandlarafelagnum, í november sama ár fekk hann handilsloyvi. Hann segði sjálvur, at bókahandilin var stovnaður ólavsøkdag 1865. Men John Davidsen skriar, at handilsbøkurnar taka við longu 1.1.1865,

Handilin í Gongini Hetta virkseimið var alt heima í gongini. Handilin var í húsnum, sum Jórur í Dali hevði teknistovu fyri nøkrum árum síðani. Vit hava eina mynd av húsnum við skelti, har tað stendur Boghandel.

Her fingust bæði neyðug amboð og stóra upplivingar:

Í Tann deiliga Havn skriar William Heinesen um gamla handilin:

Her laa ogsaa bogbinderens handel. En høj trappe førte op til dette røde eventyrhus, hvor man kunde købe “aftrykningsbilleder” og store ark med papirsoldater. Aftrykningsbillederne var graa og uanselige, men naar man klæbede dem til den indre side af et bogbind og viskede paa dem med en fugtet finger, sprang de underfuldeste kulørte billeder frem, skære og nye som unge insekters vinger, det var som at skue ind i et af Tusind-og-en-nats eventyr fra Østerland. (s. 66)

Tá ið tað gjørdist ov trongt har, fluttu bókbindarahjúnini inn hjá dóttirini Sigrið Niclasen, sum búði í Quillingsgarði, og bókahandil og bókbindari vóru eftir. Sigrið stílaði fyri handlinum, Hans Niklá hevði bókabindingina, trøðna og kýrnar um at vera. Sigrið keypti húsini á Bakka, sum standa oman fyri, at hava goymslu í, men tá ið realskúlin flutti niðan har Kommunuskúlin er í dag, seldu tey ognirnar í Gongini og Quillingsgarð og keyptu gamla realskúlan, sum handilin hevur húsast í síðani.

Hans Niklá flutti við niðan higar, men doyði longu árið eftir, 17. juni 1919.

Tey gomlu skúlahúsini við grundøki vórðu útboðin til sølu. Sigrið Niclasen í Bókahandlinum beyð 18.800 kr. Býráðið beyð so 15.000 kr. Frú Niclasen hækkaði boð

Formaðurin í grunninum Halgir W. Poulsen, saman við tveimum bókbindarunum, feðgarnir Helgi og Kári Justinussen.

Hesar tríggjar hava arbeitt í bókhandlinum í meira enn 100 ár!

Malan er formaður í nevndini.

Og Martin hevur arbeitt í 60 ár.

sítt til 25.000 kr. og hesum tók lögtingið við í 1917. Mitens 1961, s. 37.

Tað tykist sum at Sigríð Niclasen hevur verið ein avgjörd kona, hon vildi hava hesi húsini og so beyð hon til hon fekk tey. Eftir hana hava Sigurð Niclasen og Carl Niclasen verið stjórar í bókhandlinum til okkara Vagn Andersen tók við einaferð í 1980'unum.

Miðskeiðis í 1990'unum vórðu húsini friðað, og tað merkir, at allar broytingar skulu góðkennast av fornminnismyndugleikunum. Tað samstarvið hevur gingið upp á stás, sum tit síggja verður bygd um.

Hesi húsini vit standa í vóru skúli tey fyrstu 57 árini, men hesi seinastu 87 hava tey hýst bókhandlinum og hinum virkseminum, sum hevur verið her: bókbíndari, fotateljer og prentsmiðja. Tá ið vit nú halda 140 ára dag í H. N. Jacobsens bókhandli mitt í eini umbygging er tað tí, at vit eisini fegin vilja gera vart við ta broyting, sum nú er á veg. Prentsmiðjan í gamla bókhandli er farin í søguna av tí at tøkni hevur farin burtur frá blýnum og gongur aðrar talgildar leiðir, maskinurnar fluttu út í vár. Í staðin fer annað virksemi at verða í húsini.

Prentaði peningaseðlar
Nú er so prentsmiðjan hjá bókhandlinum givin, og vónandi fær hon eisini sína egnu søgu, tí tað er ikki smávegis, sum hon hevur greitt úr honum av bókum og bløðum. Her kann til stuttleika nevast, at minningarrítið, sum varð givið út í 1936, tá FF fylti 25 ár, var prentað í

bókhandlinum, og tað sæst framvegis, at hetta er eitt væla prent. Men enn meira áhugavert er tað, at tá Føroyar vórðu hersettar í 1940 og máttu fáa egnar peningaseðlar, ja, tá vóru teir prentaðir í bókhandlinum, sum vit hava greitt frá í ein grein fyrr í ár.

Eitt annað eyðkenni fyri bókhandlin er eisini tað trúfasta starvsfólki. Kundarnir síggja tey somu fryntligu andlitini ár út og

ár inn. Hendan dagin hittu vit fleiri, sum høvdu starvast her í meira enn 40 ár. Prentarin Martin Thomsen gavst eftir at hava arbeitt í 60 ár. Bókhandilin man hava verið eitt sera gott arbeiðspláss. Hetta dregur kundar, men tað er eisini annað sum kann draga. Eitt starvsfólk í nógv ár var Oluffa Mørkøre, sum var ung og vøkur. Her komu nógvir skiparanæmingar

at keypa amboð o.t. Ein eiðismaður fortaldi einaferð einum skyldmanni hennara, at hann hevði keypt "forbannað nógvur blýantar frá henni til svart onga nyttu". Og hon giftist ongantíð.

Eftir øllum at døma er framtíðin hjá bókhandlinum tryggjað við tí grunni, sum er settur á stovn, og vit ynskja góða eydnu framyvir.

T.v. Ólavur Arge, nevndurilmur saman við systirsoninum Erling Isholm, sum er ritstjóri á Almanakkanum.

Ja takk!

Eg ynski at gerast haldari av FF-blaðnum
fyri einans 200 krónur um árið

Verður sent ópostað - vit gjalda postgjald

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

FF-blaðið - postsmoga 58 - FO-110 Tórshavn

Tlf: 31 15 69 - Fax: 31 87 69

T-postur: ff-blað@post.olivant.fo

Tá Føroyar og Danmark hvør í sínum lagi vórðu hersettar máttu pengaseðlar prentast í Føroyum, og teir vóru prentaðir av H. N. Jacobsens Bókhandil og her síggja vit 100 kr. seðilin.

Jacob Olsen (Jákup Zahle), Tórshavn, hevur teknað forsíðuna.

Elieser Joensen (Eliesar í Pálsstovu) í Mikladali hevur gjørt prentmyndina (klichéina) úr tin.

Stig G. Rasmussen úr Gøtu hevur skorið baksíðuna úr linoleum.

Seðilin varð settur í umfar tann 23. oktober 1940 og varð saman við teimum yvirstemplaðu seðlunum ("Kun gyldig paa Færøerne, Juni 1940") endaliga inndrigin 31. oktober 1942.

Tað vórðu prentaðir 12.000 stk. av hesum seðli, og hava teir nógv virði í dag.

Eigari av hesum seðli er Eyðálvur Gulckett.

Tíðindaskriv frá Setursskrivstovuni:

16. august 2005

Verkstova um aling á opnum havi

Náttúruvísindadeildin á Fróðskaparsetrinum er í hesum døgum vertur fyri altjóða verkstovu um aling í harðbalnum økjum.

Tað er Knud Simonsen á Náttúruvísindadeildini, sum saman við granskarum úr USA, Ný Sælandi og Noregi hevur tikið stig til at menna eitt netverk fyri granskarar, sum arbeiða við gransking innan aling í harðbalnum økjum.

Menningin í alingini seinastu árin setur alsamt størri krøv til umhvørvisviðurskiptini. Ein partur av hesum trupulleika kann móguliga loysast við, at alingin verður flutt út úr teimum vardu økjum inni á firðunum og út á opið hav har veður- og streymviðurskiptið verða heilt onnur og seta munandi størri krøv til aliútgerðina.

Verkstovan í Føroyum er fyrsta stig á leiðini at samskipa granskingina innan menning av aliútgerð til slík viðurskipti. Vónin hjá fyrireikarunum er, at netverkið, sum nú verður skipað, skal kunna leggja lunnar undir framhaldandi menningini av granskingini innan aling á streymasjógv og at netverkið eisini móguliga kann bjóða fram undirvísing í serligu viðurskiptunum, tá ið alast skal á opnum havi.

Við á verkstovuni eru granskarar úr fleiri londum, millum annað USA, Noregi, Íslandi og Føroyum. Verkstovan endar hósdeggin 18. august.

Føroyingur á myndini

Í blaði nr. 345 høvdu vit eina mynd, sum varð tikin í New York undir krígunum í sambandi við ein døgurða, sum danski sendimaðurin í USA, Henrik Kaufmann, hevði boðið donskum sjómonnum, sum vóru har um hetta mundi. Vit hava í sambandi við minningarhaldið í Newcastle í mai mánaði í ár havt fleiri frásagnir frá lóvinum hjá donskum og harvið eisini føroyskum sjómonnum í sameindari sigling. Vit hava fingið staðfest, at í hvussu er ein føroyingur var á myndini, og at tað var Kjartan Dalsgaard í

Skálavík. Hann var ein av 9 brøðrum á Mølini, sum høvdu Axalsson sum millumnavn.

Kjartan var føddur í 1907, og hann byrjaði sítt lív á sjónum sum fiskimaður við føroyskum skipum. Men í 1933 tók hann stýrimannaprógvi í Danmark og fór at sigla við skipum hjá Lauritsen. Hann giftist danskari konu. Kjartan var 2. stýrimaður við "Nora", tá ið boðini komu um, at Danmark var hersett, og teir fingið boð um at fara inn í næstu uttanveltaðu havnina, og var hetta Jacksonville í Florida í USA. Men

seinni fóru teir at sigla fyrri amerikumen. Í 1943 varð skipið, sum Kjartan var við, torpederað út fyrri Halifax í Canada, men tað eydnaðist at bjarga allari manningini.

Longu 10 dagar seinni hevði Kjartan mynstrað við einum øðrum skipi, og hann kom tá eisini at sigla kring allan knøttin. Hann kom heim aftur til Danmarkar fyrst í 1946, og tá sá hann fyrstu ferð dótturina, sum man hava verið eini 5 ára gomul tá. Hann fekk mong heiðurs- tekin fyrri síni avrik.

Kjartan sigldi inn til 1967, tá hann var 60 ára

gamal. Hann doyði í 1982.

Undir krígunum frættist ikki nógv frá teimum sum sigldu, og Kjartan fekk tí einki at vita um, at hann hevði fingið eina dóttir, fyrr enn í 1942. Og óvissan um hann var livandi ella deyður gjørdi eisini tað, at tveir kendir Kjartanar vórðu uppkallaðir eftir honum. Teirra eftirnøvn eru Kristiansen og Dalsgaard.

Og nú er Kjartan Dalsgaard "afturfunnin" á hesi myndini úr New York.

Kennist nakar annar við nakran á myndini vilja vit feign frætta.

Ísak Bjarnaskor 75 ár

Í morgin, 26. august, fyllir Ísak Bjarnaskor á Viðareiði 75 ár. Ísak er ein av okkara drúgvu fiskimonnnum, sum hevur verið á sjónum stóran part av sínum lívi.

Ísak fór til skips í 1947 við "Svínoynni", har Jákup hjá Jensi var skipari. Hetta var við snøri og sjálvdrátti, soleiðis sum føroyskur fiskiskapur var skipaður í mong ár. Ísak minnist, at teir vóru 6, sum vóru fyrsta túrin við, og fiskiskapur sum hesin var jú eisini ein fiskimannaskúli í sær sjálvum.

Árið eftir var Ísak við "Esther", sum skapti søgu við at verða sluppin, sum var longst í aktivari veiðu. Skipari var Martin Heinesen.

Í 1950 var Ísak við "Borgini" við Thorvald Hjelm í Vági sum skipara, men í 1951-54 var hann við "Gudrun", skipari var Vilhelm á Syðradali. Ísak hevur tiskil verið við fleiri av teimum gomlu kendu skiparunum í Norðoyggjum.

Umframt at rógva út í Føroyum, so róði Ísak eis-

Her sæst Ísak t.h. á landsfundi saman við einum øðrum trolararveterani Mathias Fossdálsá av Nesi.

ini út í Vestmannaoyggjunum 1955-58, og var hann tiskil millum ta stóru fjøld av føroyingum, sum fór til Íslands hesi árin.

Men í 1960 fór Ísak við trolara, og hetta gjørdist stóri parturin av hansara lívi til sjós. Hetta ár fór hann við "Jóannes Patursson" við Samson O. Samson sum skipara. Síðan fór hann við "Skálaberg II", bygdur í 1956, sum tá var av fremstu trolarum.

Men so fer Ísak við fyrst tí fyrra "Sundaberg" og síðan tí seinna. Hetta vóru

hekkutrolarar, meðan hinir vóru síðutrolarar. So Ísak fekk roynt ta kollvelt- ing, sum hekkutrolararnir vóru. Teir vóru ikki minst eitt framstig fyrri arbeiðs- umstøðurnar umborð.

Ísak var við "Sundaberg" inn til í 1996. Tá hevði hann verið til skips í nærum 50 ár, og hann hevði verið 36 ár við trolara og í reiðarínum hjá Kjølbro.

Tað er óneyðugt at siga, at tað eru teir fægstu, sum hava virkað á sjónum so langa tíð og so langa tíð í sama reiðarí. Hetta sigur

nakað um ein mann av góðum bergi brotin.

Ísak giftist við Petru, og tey fingið fimm børn: Elvira, Kristian, Sunneva, Simona og Mariann. Petra doyði í 1996. Tað eru komin 12 abbað børn og eitt langabababarn. Hetta skuldi verið nógv mikið fyrri ein abba!

Ísak hevur síðan 1978 verið sóknarformaður fyrri Føroya Fiskimannafelag á Viðareiði, og hann er ein av teimum trúföstu álitismonnunum hjá okkum. Hann møtir trúfastur á hvørjum landsfundi. Hann sigur kanska ikki tað stóra, men tá hann ger tað, er hann við tí góða orðinum. Og vit vita altíð, hvar vit hava Ísak, og hann kunnu vit altíð spyrja til ráðs, tá brúk er fyrri tí.

Vit fara at ynskja Ísaki hjartaliga tillukku við hansara stóra degi, og vit gleðast til at síggja hann aftur, tá landsfundur verður.

Dagurin verður hildin heima hjá soninum Kristian. Øll eru vælkomín.

Óli

Umsorgan gevur viðførið

Men ein Sámariubúgv, sum var á ferð, hitti við hann, og tá hann sá hann, tókti honum hjartaliga synd í honum; og hann fór til hansara og læt olju og vín í, og hann lyfti hann upp á sitt egna djór og flutti hann til eitt gistihús og røktaði hann. Luk. 10,33-34

Nakað herfyri sá eg ein amerikanskan dokumentarfilm, sum var ein samrøða millum ein psykolog og ein yrkishópdrápsmann, sum hevði dripið fleiri enn 200 fólk. Drápsmaðurin greiddi frá fleiri av drápunum, millum annað tá hann skeyt fyra ungar menn, sum "bara" høvdu argað hann eitt sindur.

Psykologurin spurdi hann einaferð nakað soleiðis, um hann ongantíð kendi til umsorgan fyrri offrunum. Nei, segði hann kensluleysur, og legði afturat: "If you care, you have luggage!" – "Hevur tú umsorgan, hevur tú viðførið!" Viðføri sum umsorgan, iðran og samvitskubít kan ein yrkisdrápsmaður ikki dragast við. So hjartaleyst og kensluleyst kann eitt menniskja gerast. Óhugnaligt.

Sámariubúgv, í døminum hjá Jesusi, var á mangan hátt tað mótsetta av drápsmanninum. Hann vísti kærleika og umsorgan í verki, og fekk viðføri. Hann var ein "næsti" fyrri hálvdeyða mannin. Presturin og levitturin, sum báðir starvaðust í templinum, sóu avbukaða mannin, men gingu fram um hann. Teir høvdu ikki kærleika til mannin, góvu honum ikki umsorgan, og fingið tí heldur ikki viðførið. Í líkasælu og sjálgvóðsku gingu teir sín egna veg.

Ein Nobel vinnari segði einaferð, at tað mótsetta av kærleika er ikki hatur, men líkasæla.

Sámariubúgv er ein mynd av Kristusi, sum ferðast eftir lívsvegi menniskjans. Har sær hann hópin av menniskjum, sum syndin og Djevulin hava bukað, og sum liggja hjálparleys fram við báðum vegjarum. Kanska tú ert ein av teimum.

Kristus, sum er kærleiki, kann ikki ganga fram um teg. Hann tekur hjartaliga synd í tær, tí hann elskar teg og vil veita tær umsorgan. Hann vil fyrigeva tær syndirnar, reinsa syndasárin og binda um, har tú hevur ilt.

Jesus elskar teg, vil hava samband við teg, vil bjarga tær og vil hava teg sum sítt virðismikla viðføri gjøgnum lívið. Síðani vil hann bera teg til gistihúsið, Paradís, og røkta teg væl – um ævir.

Alt hetta, og meir afturat ynskir, vil og kann Jesus gera fyrri teg – um hann fær loyvi. Kristus er frelsarin og lækinn við allari meg og útgerð til at bjarga og hjálpa tær. Fær hann títt ja, tína yvirgeving og tína bøn um at koma inn – bjargar hann tær.

Osvald Kjærbo:

Sóu JESUS eina!

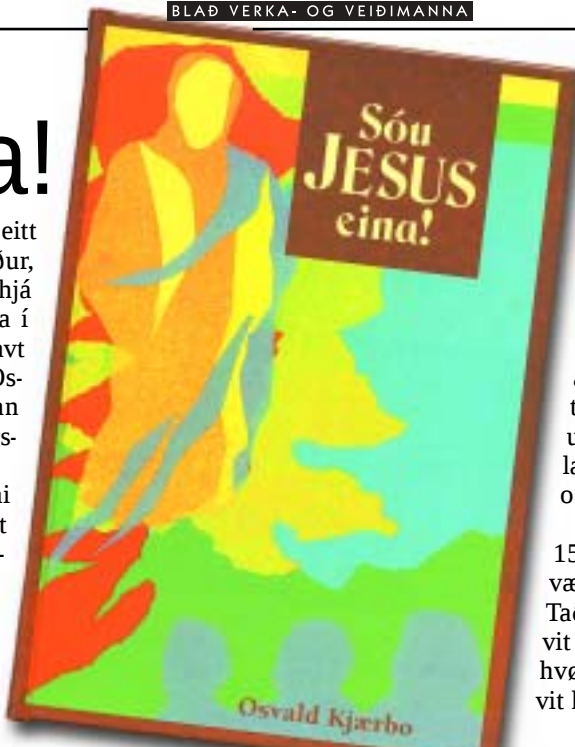
Osvald er farin um tey áttati, men virkin er hann sum nakrantíð. Hann er ættaður úr Sumba, og á ungum aldri varð hann umvendur. Hetta hevur hann ongantíð dult fyri. Tá hann sum blaðungur varð doyptur á Tvøroyri gekk hann gjøgnum alla bygdina í dópsklæðunum, so øll skuldu vita um tað.

Hann fór ikki sum aðrir dreingir til skips. Hann kom til Havnar, har hann arbeiðdi á fútaskrivstovuni, og seinni gjørdist hann

heilsølumaður. Her havi eg eitt serligt barnaminni. Ein maður, sum ikki samkomufelagi hjá Osvald, kom inn til okkara í Norðragøtu. Hann hevði havt handilsligt samskipti við Osvald, og minnst hvussu hann rósti honum sum ein heiðursmann.

Men hann hevur eisini nýtt nógv av síni tíð til at prædika í orðum. Tað hevur ikki bert verið í Havn, men eisini víða hvar um landið.

Men Osvald dugur eisini at skriva, og hetta hev-

ur hann eisini gjørt nógv av. Hann hevur eisini givið fleiri bókur út við andaligum innihaldi. Í fjør gav hann út bókina "Æviga fyrítlan Guds", sum taldi heilar 238 blaðsíður.

Og nú hevur hann aftur givið bók út, sum kallast "Sóu JESUS eina!", sum er 300 síður til støddar. Heitið á bókini sigur eisini nakað nógv um innihaldið. Tað vísir til hendingina í Matt 17,8, tá Jesus umbroyttist á fjallinum, og tá ið lærusveinarnir hugdu upp, sóu teir onganuttan Jesus eina.

Her eru 130 skriftbrot viðgjørd í 15 kapitlum. Skriftbrotini eru úr so væl gamla sum nýggja testamenti. Tað Osvald skrivur er grundað á, at vit síggja myndina av Kristusi á hvørji síðu í Gamla Testamenti, og tá vit koma til Nýggja Testamenti er ikki

longur neyðugt við myndum. Hetta eru stuttir lestrar, sum eru tvær síður hvør. Tí er bókin lætt lesilig. Ikki minst, um lesarin setur sær fyrri at taka "eina bita" í senn.

Bókin er sera snøgg. Forlagið Døgg gevur úr. Osvald hevur sjálvur skrivað tekstin inn á teldu. Tað er í sær sjálvum óført í hansara aldri. Effzett hevur brotið um. Dóttirin Guðrun Kjølbro hevur teknað permu-myndina.

Bókin er prentað í Danmark. Hon fæst í bóka-búðunum og kostar 225 krónur.

Til útróðrarmannin

Frysti og kølirúm

Ringið og fá eitt óbindandi tilboð

pf Klement

Petersen

Heiðavegur 60 • FO-600 Saltangará

Tel: 447560 • Fax: 448460 • www.klementpetersen.fo

Køkur og breyð

keypir tú sjálvandi ...

hjá
Símuni

í Klaksvík

Tel. 456424

010651 LISTA

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01

fartlf: 21 33 17

fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

Vit útvega eisini:

Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prísinn !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Faroe Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

Elin og Mogens verið gift í 73 ár

Í eini tíð, har so nógv hjún fara frá hvørjum øðrum, kunnu vit greiða frá einum hjúnalagi, sum helst

hefur met í Føroyum. Talan er um Elin og Mogens Lützen í Havn. Tey giftust 23 ára gomul 20.

august 1932. Tískil høvdu tey hendan dagin í farnu viku verið gift í ikki færri enn 73 ár. Um nakar veit um eitt longri hjúnalag, vilja vit fegin frætta. Men vit vita so ikki um nakran.

Elin er úr Fámjin. Hon kom ung til Havnar at læra til sjúkrasystir. Ein dagin kemur ein sjúklingur inn á sjúkrahúsið. Hann hevur sett eitt grasstrá í hálsin, og tað fekst ikki burtur aftur við egnari meg. Hetta var Mogens, sonur merkismannin Valdemar Lützen, sum m.a. var ein av høvuðsmonnunum aftanfyrir sjómansheimið í Havn. Hvussu var og ikki – hetta endaði við, at tey giftust umrødda dag, og hetta tykjast tey ikki hava angrað! Tey, sum hava hug at vita meira um tey bæði, kunnu fara inn á okkara heimasíðu, blað nr. 276.

Vit vilja ynskja teimum báðum tillukku við hesum føroyameti, sum tey helst eiga.

...eins og hesi bæði, Svanna og Meinert, sum giftust uppá dagin, 20. august, 73 ár aftaná Elin og Mogens. Helst er hetta ein eydnisdagur.

So væl riggaðu Mogens og Elin 20. august 1932...

...og líka forlipt vóru tey 20. august 2005...

Hetta eru luttakarar saman við føroyskum fyriskiparum á skeiðinum um stovnsrøkt, sum er umtalað á síðu 6.